Poštnina plačana v gotovini.

Leto IX., št. 36 („JUTRO“ XVII., št. 206 a) Ljubljana, ponedeljek 7. septembra 1936. Cena 2 Din

Upravništvo: Ljubljana, Knaflјeva ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica št. 2. — Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baumgartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja „Življenje in svet“

Uredništvo:
Ljubljana: Knaflјeva ulica 5. Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126. Vsak ponedeljek zjutraj. — Naroča se posebej in velja po pošti prejemana Din 4.-, po raznašalcih dostavljena Din 5.- mesečno.
Maribor: Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440.
Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Jugoslovenski narod za svojega kralja

Včerajšnji kraljev rojstni dan so z velikimi manifestacijami proslavili po vsej državi — Impozantne svečanosti v Ljubljani — 1200 sokolskih tekačev je preteklo nad 400 km dolgo pot — Revija naše vojske v Beogradu

Ljubljana, 6. septembra.

Snoči in danes je Ljubljana, ki se je že včeraj odela v narodne trobojnice, na prav slovesen, manifestativen način vnovič izpričala, da je metropola vdanosti in ljubezni do svojega mladega vladarja in do vse naše narodne države. Na pobudo ljubljanske sokolske župe je vsa naša nacionalna javnost za praznik kraljevega rojstnega dne pripravila prisrčne, široko zasnovane svečanosti, v katerih je sodelovalo vse prebivalstvo mesta, s prireditvijo sokolskega zvezdnega štafetnega teka Nj. Vel. kralja Petra II. pa se mu je pridružilo tudi Sokolstvo in vse nacionalno občinstvo vsega področja ljubljanske sokolske župe.

Sobotna večerna manifestacija

Za 20.30 je bil snoči napovedan odhod svečanega sprevoda z letnega telovadišča ljubljanskega Sokola, ki naj bi na predvečer kraljevega rojstnega dne na veličasten način uvedel svečanosti. Telovadišče samo je bilo razkošno razsvetljeno, a skozi prvi mrak so švigale blesteče rakete, dočim je sredi širnega prostora plapolal bajno lep ognjen slap. Okrog 20.45 je mimo velesejma krenil na Celovško cesto sprevod na čelu z 9 člani jezdnega odseka Sokola, ki so nosili zastave in lampijončke. Jezdecem so sledili rezevni oficirji in člani Udruženja jugoslovenskih vojnih dobrovoljcev s svojim praporom. Sledilo je Sokolstvo v krojih: člani župnega načelništva in tehničnega odbora, godba Sokola I. ki je ves čas igrala vedre koračnice, župna uprava s svojim praporom in s prapori društev in naraščaja, nato pa dolge kolone članstva vseh ljubljanskih sokolskih edinic. Za godbo poštarjev so se razvrstile druge nacionalne organizacije: četniki v svojih uniformah s praporom in puškami na ramah, člani Narodne odbrane, ljubljanski gasilci, Jadranski stražarji, narodne noše, zastopnice narodnih ženskih društev, Zveza kulturnih društev, Hubadova pevska župa, akademska in emigrantska društva s prapori, Narodna strokovna zveza s svojo zastavo, z njo delegacija westfalskih Slovencev, viška godba, nato pa še množica Sokolstva, članov in članic ter naraščaja v civilu. Sprevod je zaključila dolga kolona sokolskih kolesarjev. Vse skupine so nosile lampiončke in bakle.

Sprevod se je pomikal po glavnih ulicah notranjega mesta pred Narodni dom, kjer je bil med sviranjem godb v najvedrejšem razpoloženju razhod. V sprevodu je bilo več tisoč ljudi. Ob vseh ulicah pa so se zbrale množice občinstva, ki so prirejale kralju, kraljevskemu domu in Jugoslaviji velike ovacije skupaj z udeleženci sprevoda. Navdušenih ovacij je bilo deležno tudi Sokolstvo, ki je korakalo v sprevodu. Desettisoči po ulicah so se razvneli, kakor v Ljubljani le redko; pokazalo se je zopet enkrat, kako močna je v slovenski prestolnici sokolska misel. Živahno razgibani Ljubljani, ki se po nad vse uspeli manifestaciji še dolgo v noč ni polegla, je kumoval naš stari Grad, ki je bil po dališem presledku tokrat za to najbolj svečano priliko vnovič razkošno razsvetljen.

Zbor na Kongresnem trgu

V zvezdnem teku so tekači vseh društev ljubljanske sokolske župe prinesli v Ljubljano poslanico s prisego pripravljenosti in zvestobe do prvega Sokola

Že snočnji obhod so skušale motiti prve kaplje rahlega dežja, ponoči pa se je nad mestom razbesnela nevihta, ki tudi za današnji praznik ni obetala naklonjenega neba. V oblačnem jutru so se pričele kmalu po 9. uri zbirati na prostranem dvorišču stare realke v Vegovi ulici čete Sokolstva in drugih nacionalnih društev iz mesta in bližnje okolice. Pred univerzo je bil postavljen skromen oder za govornike, ob kandelabrih pa so bili nameščeni zvočniki. Proti 10. uri so se v Zvezdi in po vseh ulicah v okolici pričele zbirati množice občinstva, preko Kongresnega trga pa so vsak trenutek švigali veliki avtobusi in tovorni avtomobili, ki so prevažali pripadnike Sokola iz društev s periferije. — Ob 10.15 so jugoslovenski dobrovoljci s svojo zastavo in z rezervnimi oficirji otvorili sprevod, v katerem se je vsa armada Sokolov in nacionalnih borcev, ki so se bili vsi okrasili s starim simbolom slovanstva, lipovim zelenjem, z dvorišča realke pomaknila na Kongresni trg. Prostor pred univerzo je zavzela sokolska konjenica, desno od odra so se zbrali sokolski prapori, na levi prapori ostalih nacionalnih društev, pred odrom pa so se postavili godba Sokola I., združeni pevci Hubadove župe in narodne noše. V tem so pričeli dotekati na trg prvi tekači »Zvezdnega teka Nj. Vel. kralja Petra II.«, ki so se prav tako razvrstili pred odrom. Ostali del trga so zavzeli viška godba, odposlanstva Zveze kulturnih društev, Jadranske straže, Branibora, Kola jugoslovenskih sester, Akademskega kluba Edinstva, Soče, Tabora, Udruženja nacionalnih železničarjev, Narodne strokovne zveze, Narodne odbrane, poštarska godba, četniki, gasilci, obe skrajni krili pa so v mogočnem številu zasedli Sokoli in Sokolice z naraščajem in deco.

Izročitev poslanice zvezdnega teka

Dasi je medtem polagoma začel pršiti droben dež, je med vso množico na trgu vladalo najvedrnejše razpoloženje. Malo po 10.30, ko so prihiteli zadnji tekači zvezdnega teka, je sokolska godba zaigrala himno »Hej Slovani ...«, ki jo je ob enem pela vsa armada Sokolov in nacionalnih borcev. K odru je pristopilo sedem tekačev in izročile v roke župnega načelnika Staneta Pirca poslanico, ki so jo bili prinesli od najbolj oddaljenih sokolskih postojank na pereferiji ljubljanske sokolske župe. Načelnik Pirc je stopil na oder in starosti dr. Pipenbacherju sporočil:

»Zadnji izmed 1206 tekačev iz 71 društev in čet ljubljanske sokolske župe so pravkar zaključili »Zvezdni tek kralja Petra II.« in na 15 progah skupne dolžine 431 km v skupnem času 32 ur in 42 minut prenesli v Ljubljano poslanico naslednje vsebine:

Ni. Vel. kralju Petru II., starosti Sokola kraljevine Jugoslavije, poklanja to spomenico 1206 tekačev »Zvezdnega teka kralja Petra II.« iz ljubljanske sokolske župe kot izraz stalne pripravljenosti, udanosti in ljubezni.

Listina nosi podpise vseh predstavnikov teh edinic ter poimenski seznam vseh tekačev. Proglašam »Zvedni tek kralja Petra II.« za končan in Te prosim, da poslanico izročiš na najvišjem mestu.«

Nagovor župnega staroste

Starosta dr. Pipenbacher je prevzel poslanico, nato pa je v imenu akcijskega odbora ljubljanskih nacionalnih organizicaji, ki so priredile vso svečanost, izrekel iskreno dobrodošlico vsem, ki so se zbrali, da manifestirajo svojo udanost do kralja in domovine. Kot starosta ljubljanske sokolske župe je izrekel priznanje in hvaležnost vsem nacionalnim organizacijam, da z dragocenim sodelovanjem s Sokolstvom poveličajo skupno svečanost. Posebej je izrekel še toplo bratsko zahvalo osnovateljem in tekačem zvezdnega teka.

V izbranih besedah se je dr. Pipenbacher nato spominjal življenja našega mladega vladarja in poudaril, da Sokoli in vsi jugoslovenski nacionalisti pač **najbolj učinkovito proslavijo ta praznik na ta način, da trdno sklenejejo svoje sile in razširijo svoje patriotično delo v teh petih letih, ki našemu ljubljenemu kralju še manjkalo do njegove polnoletnosti. Slovenski del jugoslovenskega naroda moramo preroditi tako, da bo v zvezi z ostalima bratoma in našo hrabro vojsko tvoril neprodoren zid obrambe prestola in domovine.** Zapreke pri tem delu, pa naj bodo že kakršnekoli, morajo v nas podvojiti delavnost, borbenost in odločnost, da do konca vršimo svojo vzvišeno nalogo, ki nam veleva **izoblikovati slovenskega človeka v ponosu, vztrajnosti in pogumu, neustrašenosti in disciplini. Zato ne sme imeti v naših vrstah mesta nihče, ki je nečistih rok, izprijenega srca in duše, ki je sezonski patriot, konjunkturni nacionalist, Jugoslovan in Slovan do preklica.**

Na koncu svojega lepega govora je starosta izrekel željo naj bi Bog naklonil kraljevskemu sokolskemu bratu ob nežnem objemu njegove vzvišene matere neskaljeno radost in srečo mladeniških let.

Pozdrav Nj. Vel. kralju

Ko je vsa množica vzklikala Nj. Vel. kralju Petru II .in domu Karadjordjevićev, je starosta dr. Pipenbacher prečital naslednjo vdanostno brzojavko:

V imenu svojih 79 edinic in podpisane župe pošiljamo po dovršenem »Zvezdnem teku kralja Petra II.« Vašemu Veličanstvu k visokemu rojstnemu dnevu najiskrenejše čestitke in izraze neomajne zvestobe in udanosti, z vročo željo, da bi Vsemogočni blagoslovil bodočnost Vašega dragocenega življenja v radost slavnega kraljevskega doma Karadjordjevićev in v srečo naše ljubljene Jugoslavije.«

Nedeljski manifestacijski sprevod

Po vsem trgu je zaoril mogočen Zdravo, sokolska dgoba pa je intonirala državno himno. Ko je godba zaigrala še novo »Pesem sokolskih legij«, je vsa množica pela ž njo in ves Kongresni trg se je v hipu zlil v eno samo iskreno, vzvišeno nastrojenje. Navdušenega razpoloženja ni mogel skaliti niti dež, ki je med tem vedno močneje nalival.

Pred nunsko cerkvijo se je sformiral impozanten sprevod, ki so ga otvorili trije sokolski konjeniki z zastavami. Po štirje in štirje so se za njim zvrstili sokolski kolesarji, najprej v krojih, nato pa v civilu in nazadnje kolesarice, da jih je bilo za celo dolgo kolono. Za njimi je korakal župni načelnik Smole, nato pa jugoslovenski vojni dobrovoljci s praporom in rezervni oficirji v uniformah. Sokolski godbi s Tabora je sledilo Sokolstvo v krojih: načelništvo in moški tehnični odbor, vodstvo »zvezdnega teka«, vodniki prog in tekači, župni prapor in 15 društvenih praporov s praporom Ljubljanskega Sokola na čelu, kolone članov v krojih, štirje naraščajski prapori in za njimi moški naraščaj, zopet dolge vrste dece s svojimi prapori, pa članice ter ženski naraščaj in ženska deca. Za sokolskimi bataljoni je šla godba poštnih uslužbencev, za njo zastopniki ostalih nacionalnih organizacij s prapori in pestra skupina narodnih noš. Prav številno so bile zastopane organizacije našega narodnega ženstva, pa akademiki, emigrantske organizacije, nacionalni železničarji, Narodna strokovna zveza itd. Za viško godbo so se razvrstili zopet sokolski oddelki, ki jih je zaključila sokolska konjenica. Nato je vozila še močna kolona osebnih avtomobilov, avtobusov in tovornih avtomobilov, ki so pobrali s seboj tudi dobršen del dece, da so jo rešili dežja.

Razvitje prapora Sokola v Šiški

Sprevod, v katerem je bilo okrog 4.500 Sokolov in pripadnikov drugih nacionalnih organizacij, se je med gostim špalirjem občinstva, ki je kljub dežju ves čas vztrajalo na trotoarjih, in zopet prirejalo navdušene ovacije kralju, Jugoslaviji in Sokolstvu, pomikal po Selenburgovi ulici, Tyrševi, Gosposvetski in Celovški cesti k Sokolskemu domu v Šiški, kjer so se slovesnosti končale z razvitjem novega prapora šišenskega Sokola. Na telovadišču pred domom so se sokolske čete z zastopniki ostalih nacionalnih društev vnovič zbrale v urejen kare, z balkona, ki so ga zasedle deputacije društev, narodne noše in prapori, pa je množico nagovoril starost Sokola v Šiški Dolinšek. Poudaril je, da šišenske Sokole prešinja iskrena radost, ko morejo svoj domači praznik združiti s praznikom kraljevega rojstnega dne. Vsa množica je vnovič vzklikala mlademu vladarju in kraljevskemu domu.

V svojih nadaljnjih izvajanjih se je starosta v globoki hvaležnosti spominjal požrtvovalnih pionirjev, ki so leta 1902. začeli orati sokolsko ledino v Šiški. Od takrat nas loči doba trdega sokolskega dela, a številne žrtve dokazujejo, da črpa Sokolstvo svoj svetli izvor in pravico do trajnega obstoja iz svoje nepokolebljive vere v narodni preporod, ki naj privede vse nas v novo, lepše življenje na domači grudi. S starim praporom na čelu se je šišensko Sokolstvo trudilo, da pride sokolska misel v vsako hišo in družino. Stari prapor je videl osvobojenje domovine, ki mu je tudi sam doprinesel dobršen delež, ko je bodril takratne brate, da so kot vojni dobrovoljci na vseh bojnih poljanah sveta podpirali velike napore takrat še zasužnjene domovine. Pod novim praporom je šišenskim Sokolom dana naloga, da započeto delo vztrajno nadaljujejo in ga dovrše do popolnega uspeha.

Sokolska godba je zaigrala sokolsko himno, kumica ga. Lajovićeva pa je na novi prapor, ki predstavlja tudi kot umetnina prav lepo delo, pripela svilen trak. Kum Štepic je nato izročil prapor starosti Dolinšku, ki se je obema v toplih besedah zahvalil, potem pa zastavo izročil praporščaku Albinu Tušarju in ga pozval, naj prapor skrbno in ponosno nosi v slavo in procvit sokolske misli kakor so predniki nosili stari prapor. S svečano zaobljubo, da bo tako ravnal, je zastavonoša Tušar dvignil novi prapor, a vsa množica sokolskih zastav, ki je bila zbrana na balkonu, je s priklonom pozdravila novi simbol sokolske misli in dela. Ko je starosta ljubljanske župe dr. Pipenbacher izrekel šišenskim bratom še iskrene čestitke, je godba vnovič zaigrala »Pesem sokolskih legij«, nakar se je občinstvo polagoma pričelo razhajati.

Popoldne je šišenski Sokol z javno telovadbo, o kateri poročamo na drugem mestu, zaključil svoj slavnostni teden, zaključek praznika kraljevega rojstnega dne pa je bil nocoj z baklado združeni mirozov vojaške godbe z oddelkom vojaštva. Tudi ta obhod je vzbudil po mestu nove ovacije kralju in državi.

Revija vojske v Beogradu

Veličastna parada beograjske posadke ob prisotnosti Nj. Vis. kneza-namestnika Pavla ter ogromne množice naroda

Beograd, 6. septembra. p. Današnji rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra so proslavili po vsej državi s celo vrsto prireditev nad vse prisrčno. Povsod je narod z velikim navdušenjem izkazal svojo globoko ljubezen do mladega kralja. Največje manifestacije so bile dopoldne v Beogradu, na Banjičkem polju, kjer je bil v proslavo kraljevega rojstnega dne prirejen veličasten defile čet, ki je pokazal vso odlične vrline jugoslovenske vojske, njeno prvovrstno disciplino in pripravljenost. Svečanemu defileju čet beograjske posadke je prisostvovala nepregledna množica ljudstva, ki je povsod napolnila Banjičko polje. Ob tej priliki so bile danes tudi otvorjene nove velike tribune na Banjici.

Na tribunah je prvo vrsto zavzela velika skupina senatorjev in narodnih poslancev. Desno od kraljeve lože je zavzel svoje mesto predsednik vlade in zunanji minister dr. Milan Stojadinović, pod kraljevo ložo pa maršal dvora Boško Antić in minister dvora Milan Antić. V loži vlade je bil tudi patrijarh Varnava z bolgarskimi cerkvenimi dostojanstveniki s sofijskim metropolitom Stefanom na čelu, ki se mude sedaj v Beogradu, ter nadalje zastopniki muslimanske in židovske cerkve. Navzoči so bili nadalje mestni župan Ilić, velika delegacija bivših francoskih bojevnikov, skupina turških novinarjev, ki so prišli snoči v Beograd, rumunski in češkoslovaški oficirji, ki so sodelovali pri tekmah Male Antante, na levo od kraljevske tribune je bil zbran ves diplomatski zbor z vsemi vojaškimi atašeji, takoj poleg pa bivši ministrski predsedniki, med njimi Peter Živković v uniformi armijskega generala, Ljuba Davidović, med bivšimi ministri pa dr. Albert Kramer, Ivan Pucelj, Miša Trifunović, Joca Jovanović in drugi.

Ob 8.10 sta prispela kr. namestnika dr. Radenko Stanković in dr. Ivo Perović, ki sta takoj odšla v kraljevsko ložo. Ob 8.15 se je pojavil na meji Banjiškega polja Nj. Vis. knez namestnik Pavle s spremstvom, v katerem je bil tudi vojni minister general Marić. Takoj nato je Nj. Vis. knez Pavle sprejel raport komandanta Beograda, armijskega generala Tomiča, nakar je pregledal čete, ki jih je pozdravil: »Pomozi Bog, junaci!«

Zatem je Nj. Vis. knez Pavle odšel s svojim spremstvom mimo zbrane generalitete ter zavzel svoje mesto pred glavno tribuno ob burnem vzklikanju vseh prisotnih kralju, kraljevskim namestnikom, Jugoslaviji in jugoslovenski vojski.

Točno ob 8.50 se je pričel ob sviranju godbe defile čet beograjske posadke, ki je nudil nad vse veličasten prizor. Vse zbrano vojaštvo je krenilo v najlepšem redu k defileju. Na čelu čet je jezdil komandant parade armijski general Vojislav Tomić s svojim štabom. Defile čet se je pričel s pohodom gojencev vojne akademije. Bodočim oficirjem naše vojske, ki so korakali v strumnem paradnem koraku je množica prirejala burne ovacije. Prav tako viharne ovacije je doživela I. podoficirska šola, za njimi pa mornarji v belih uniformah, ki jih je sprejela množica z vzkliki: »Živelo naše morje!« Nato so defilirale edinice kraljeve garde, pehota z godbo, artiljerija, sledile so edinice dunavske divizije, slavni 2. železni polk, in 18. pehotni suvoborski polk. Prikorakal je planinski bataljon, v katerem služijo po večini Slovenci. S svojimi posebnimi uniformami in belimi pelerinami je zbudil izredno pozornost. Oficirji in vojaki tega bataljona so s svojim strumnim nastopom želi burne ovacije mnogoštevilne množice. Slovenci so korakali tako lepo, da jih je bilo užitek gledati. Nato so se pripeljali biciklisti, ki jim je sledil brzojavni bataljon z radio-postajami in velikimi antenami, artiljerijske edinice raznih vrst, protiletalski polk, havbice, težki topovi z motornimi vpregami, avtomobili, protiletalski mitralješki oddelek, veliko število tankov, mogočni reflektorji, oddelki golobje pošte, ki so izpustili golobe pred glavno tribuno, zatem pa so sledile razne motorizirane edinice. Revijo je zaključil 92 letal, ki so letala povsem nizko nad poljano in med katerimi so na koncu zbudili posebno pozornost veliki trimotorni bombarderji.

Revija je bila zaključena ob 9.45. Defile je trajal celo uro ter je silno navdušil ogromno množico naroda, ki je bila srečna, ko je videla tako sijajno opremljeno vojsko. Ob zaključku je godba zaigrala državno himno, ki so jo vsi prisotni poslušali toje. S tem je bila svečanost zaključena.

Na Bledu

Bled, 6. septembra.

Včeraj so se člani blejskega Sokola, Jadranske straže, hotelirji, čolnarji in vse ostalo prebivalstvo ves dan vneto pripravljali, da čim dostojneje proslave rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II. In res je ob 20.15 zvečer zažarel ves Bled v neštetih lučih. Park-hotel, hoteli Toplice, Jekler, Petran, Olimpic, Starkel in vsi ostali so imeli vsa okna ter balkone polne lučic, tako da je pogled nanje nudil nepozaben užitek. Pred Zdraviliškim domom so se zbrali v tem času na ladjah mnogoštevilni Sokoli, člani Jadranske straže, domače prebivalstvo in tudi gostje, med katerimi so bili posebno mnogoštevilni Čehoslovaki. Ob 20.30 je krenil ves sprevod z lampijoni razsvetljenih čolnov ob neumornem sviranju mlinske godbe na pihala in sokolskega tamburaškega zbora proti Suvoboru. Med tem časom je bengalični ogenj v vseh mogočih barvah tudi že razsvetlil stari grad, dočim so na okoliških gričih zažareli veliki kresovi. Ko je prispel sprevod pred kraljevski dvorec, se je pojavil na njegovem balkonu sam mladi kralj, ki mu je množica priredila burne manifestacije. Sokoli so mu vzklikali: »Še mnogo plodnih in srečnih let!« Ko je godba zaigrala državno himno, se je Nj. Vel. kralj postavil strumno v »Mirno«. Množica je kralju še dolgo navdušeno vzklikala, nakar je sprevod krenil polagoma po jezeru.

Danes ob 11.30 je bila v župni cerkvi slovesna služba božja, ki so se je udeležili tudi Nj. Vel. kralj Peter II., Nj. Vel. kraljica Marija in oba kraljeva mlajša bratca, Nj. Vis. kraljeviča Tomislav in Andrej. Službi božji so prisostvovali tudi vsi diplomatski zastopniki, kolikor jih je še na Bledu, nadalje četi Sokolov in gasilcev s praporom, pred vhodom v cerkev pa je bila postavljena častna četa kraljeve garde. Zbralo se je tudi mnogo ljudstva, ki je kralju pri prihodu k maši in pri odhodu prirejalo burne ovacije, ki jim ni bilo ne konca ne kraja.

Popoldne ob 16.30 je odšla na dvor pod vodstvom blejskega župana g. Vovka skupina gorenjskih narodnih noš. Na dvoru jih je sprejel adjutant g. Pogačnik. Narodne noše so se zbrale pod košato lipo pred dvorom, kamor je prispel tudi Nj. Vel. kralj Peter II. Mlada hčerka g. župana Vovka, Verica, je kralju po kratki prisrčni deklamaciji izročila krasen šopek, sestavljen iz lepih rdečih nagljev, rožmarina in roženkravta, nato pa mu je vsa skupina zaklicala trikrat »Živel!« Da bi videl mladi kralj lepote slovenskih narodnih plesov, so se brhki pari še nekoliko zavrteli in pokazali plese preprostega naroda na severu naše domovine. Ob slovesu se je Nj. Vel. kralj Peter II. lepo zahvalil in prisrčno poslovil. Isto sta storila tudi Nj. Vis. kraljeviča Tomislav in Andrej. Vsi trije so bili vidno vzradoščeni nad lepo poklonitvijo Blejčanov.

V Mariboru

Maribor, 6. septembra.

Ogromne množice Mariborčanov in okoličanov so sinoči, na večer pred kraljevim rojstnim dnem manifestirale za mladega kralja Petra II. Ob tej priliki je bila prvikrat baklada tudi na Pobrežju, kjer se je od Gasilskega doma razvil velik sprevod na sokolsko letno telovadišče. Vse Pobrežje je bilo razsvetljeno in v zastavah. Zanosne besede so izpregovorili pobreški župan g. Matija Volk, sokolski starosta br. Požar in starešina gasilske župe za Maribor desni breg g. Klemenčič.

Davi je 14 topovskih strelov oznanilo slavje kraljevega rojstnega dne. Ob 9. uri je bila v Narodnem domu starokatoliška služba božja, ob pol 10. pa v stolnici pontifikalna služba božja, ki jo je v navzočnosti vseh odličnih predstavnikov vojaških in civilnih oblastev in vseh nacionalnih in kulturnih organizacij daroval ob številni asistenci škof dr. Tomažič. Služba božja se je zaključila s slavnostnim »Tebe Boga

hvalimo«. Pred cerkvijo so bile razvrščene čete mariborske garnizije z vojaško godbo. Ob 10. uri je bila služba božja v evangelični cerkvi, kjer so bili tudi navzočni predstavniki oblastev.

V okviru letošnjih mariborskih proslav rojstnega dne kralja Petra II. je bila sinoči v Narodnem domu svečana proslava, ki jo je organiziral tukajšnji »Nanos« Slavnostno akademijo je s primernim nagovorom otvoril »Nanosov« predsednik g. Marino Kralj, nato pa je sledil obširen akademijski spored z deklamacijskimi in pevskimi točkami, ki so jih izvajali »Nanosovi« in »Jadranovi« pevci pod vodstvom obeh zborovodij gg. prof. Vrabca in Laha. Po zaključku akademije so se udeleženci napotili v park, kjer so na žrtveniku zažgali ogenj v počastitev spomina bazoviških žrtev.

Danes ob pol 12. je bila napovedana v Narodnem domu svečana proslava kraljevega rojstnega dne, ki jo je priredil meddruštveni odbor mariborskih sokolskih društev. K proslavi so prihiteli Sokoli in Sokolice v tolikem številu, da je bila dvorana popolnoma zasedena. Lepe besede je govoril o našem mladem kralju Petru II. predsednik meddruštvenega odbora prof. Struna. Slikoviti proslavni spored je potekel v znamenju velike ljubezni, ki jo goji naše Sokolstvo do prvega Sokola.

Proslava v Zagrebu

Zagreb, 6. septembra. o. Danes so v Zagrebu nad vse slovesno proslavili rojstni dan kralja Petra II. in obletnico izročitve novih zastav jugoslovenskim polkom. Vse mesto je bilo v državnih zastavah. Že ob 6. zjutraj so streli iz topov napovedali pričetek slavnostnega dneva, od 7. naprej pa so se pričeli v ulicah ob Jelačičevem trgu zbirati posamezni vojaški oddelki u paradi. Ob 9. je bila v katedrali svečana služba božja, ki jo je služil nadškof dr. Bauer. Slovesne službe božje so bile tudi v vseh ostalih cerkvah in molilnicah. Prisostvovali so jim najvišji zastopniki civilnih in vojaških oblasti, konzularni zbor, predstavniki vseh korporacij, kulturnih in nacionalnih društev. Na Jelačičevem trgu je bila postavljena z zelenjem in zastavami okrašena tribuna, na kateri so se zbrali ob 11. dopoldne zastopniki oblasti z banom dr. Ružičem in komandantom IV. armije generalom Jurišičem na čelu, pred katerim so čete defilirale. Vojaško parado je gledalo okrog 25.000 ljudi, ki so se zbrali na Jelačičevem trgu in po ulicah, kjer je korakala vojska. Na Jelačičevem trgu je zbrano občinstvo vojaštvo živahno pozdravljalo. Defilirali so vsi oddelki zagrebške posadke, med katerimi so posebno pozornost vzbudile protiletalske motorizirane baterije, biciklisti, reflektorska četa in druge tehnične edinice. V reviji so sodelovale tudi tri eskadrilje letal. Defile je trajal dobro uro in ga je vodil komandant savske divizije general Vladislav Kostič. Po defileju je sprejemal ban dr. Ružič v banskem dvoru čestitke, armijski general Jurišič pa v Oficirskem domu. Popoldne so bila v vojašnicah predavanja vojakom o mladem kralju. Zvečer je odšla po mestu iz vojašnice Zrinjskega vojaška bakljada z godbo na čelu po glavnih mestnih ulicah. Nocoj so priredili oficirji zagrebške posadke eliten ples v vseh prostorih hotela »Esplanade«.

Prisrčne proslave v drugih krajih dravske banovine

Celje, 6. septembra.

Celje se je že v soboto odelo v državne zastave v počastitev rojstnega dne Nj. Vel. kralja Petra II. Šole so proslavile rojstni dan mladega kralja že v soboto dopoldne.

V soboto zvečer je krenil s Krekove ceste pri Glazije dolg sprevod v mesto. Sprevod so otvorili gasilci z baklami, sledila je šolska mladina z lampioni in državnimi zastavicami, železničarska godba, sokolski naraščaj in deca obojega spola in članice Sokola, oficirski zbor, Sokoli v krojih in civilu ter zastopniki društev in korporacij. Gasilci z baklami so flankirali sprevod. Dolgi sprevod se je ob viharnem vzklikanju vil po Krekovi cesti, Dečkovem trgu, Gosposki ulici. Glavnem trgu, Kralja Petra in Cankarjevi cesti, trgu kralja Aleksandra, ulici dr. Gregorja Žerjava in Prešernovi ulici pred mestni magistrat, na čigar balkonu so bili zbrani predstavniki civilnih in vojaških oblastev in uradov ter društev in korporacij. Magistratno pročelje je bilo lepo okrašeno z žarnicami v državnih barvah, zgoraj na pročelju so tvorile žarnice črko P II. s kraljevo krono, spodaj pa je bila kraljeva slika sredi zelenja, ob kateri sta tvorila častno stražo dva Sokola s sabljama in dva gasilca z baklama. Z balkona je nagovoril mestni župan g Mihelčič množico, ki je napolnila ves prostrani prostor pred poslopjem ter očrtal svetli lik in težke naloge mladega kralja, ki bo prevzel čez pet let vladarske posle. Ob koncu govora so pretresli ozračje vzkliki kralju Petru II., kraljevskemu domu in Jugoslaviji ,godba pa je zaigrala državno himno. Na Dečkovem trgu je bil nato razhod.

Ob 20.30 se je pričela v veliki dvorani Narodnega doma slavnostna seja Sokolskega društva v Celju, ki so se je poleg številnega članstva in naraščaja udeležili tudi zastopniki vojaških in civilnih oblasti, mestne občine, šol, korporacij in nacionalnih društev. Najprej je zaigral salonski orkester koračnico nato pa je br. Novak z odra, okrašenega s kraljevo sliko, zelenjem ter župnim, društvenim in naraščajskim praporom otvoril slavnostno sejo s pozdravnimi besedami. Župni starešina br. Smertnik je prečital savezni proglas, ki so ga navzoči sprejeli z navdušenim odobravanjem. Orkester je zaigral državno himno. Sledili sta deklamaciji pripadnice ženske dece in naraščajnika Cergola ter orkestralna točka, ob zaključku pa so vsi udeleženci ob spremljevanju orkestra zapeli himno »Hej Slovani.«

Davi ob 8. je bila služba božja v opatijski, ob 9. v pravoslavni cerkvi in starokatoliški kapeli, ob 10. pa v evangeličanski cerkvi. Službi božji so prisostvovali predstavniki civilnih in vojaških oblastev in uradov, mestne občine, šol, korporacij in društev, oficirski zbor, rezervni oficirji, Sokoli in gasilci in mnogo drugega občinstva.

*

Jesenice, 6. septembra.

Snoči na predvečer rojstnega dne Nj. Vel. kralja Petra II. so se Jesenice odele v državne zastave. Jeseniško sokolsko društvo je mlademu kralju in starešini SKJ priredilo slavnostno bakladо, kakršne Jesenice že dolgo niso videle. Na čelu dolgega sprevoda je nosil orjaški Sokol državno zastavo, sledila je sokolska godba, osem sokolskih in drugih praporov ter zastav, krepke čete Sokolov z Jesenic in Javornika v krojih, za njimi pa močni sokolski oddelki v civilu, narodne noše, gasilci z Jesenic in Hrušice, gasilska četa KID nadalje godba s Hrušice ter dolga vrsta članov drugih nacionalnih stanovskih sportnih in kulturnih društev ter organizacij. Jesenice so bile krasno razsvetljene. Po cestah in ulicah so vrvele goste množice ter motrile veličastno povorko, ki je korakala skozi mesto. Sokoli in člani drugih nacionalnih društev so vzklikali mlademu kralju, Jugoslaviji, vojski in sokolskim Jesenicam Na Lukmanovem trgu, Kralja Petra cesti, Trgu kralja Aleksandra in ob Prešernovi cesti je bila zbrana ogromna množica ljudi, ki so pozdravljali strumno stopajoče čete Sokolov, gasilcev, Narodne odbrane in drugih organizacij ter se pridružili njihovim vzklikom v počast mladega kralja. Na vrhu Jelenkamna je gorel mogočen kres, ki ga je pripravila Narodna odbrana, proti nebu pa so švigale rakete in pokali topiči.

Ko je sprevod prispel nazaj pred lepo razsvetljeni Sokolski dom, so množice docela napolnile prostrano letno telovadišče. Tu se je podstarešina jeseniškega sokolskega društva dr. Ernest Rekar vsem društvom iskreno zahvalil za sodelovanje pri bakladi in na kratko orisal pomen manifestacije, godba pa je zaigrala himno »Hej Slovani«, ki so jo peli vsi navzoči. Nato se je vršila v dvorani sokolskega doma slavnostna akademija, ki je bila odlično obiskana. Otvorila jo je godba na pihala s sokolsko koračnico, nakar je imel sokolski omladinec br. Karo lep patriotičen govor, ki je navdušil vse prisotne. Sledile so državna himna, deklamcije, precizno izvajane točke mladin. orkestra in telovadne točke mladin. odseka. Velike ovacije sta žela zlasti simpatična pevka s. P. Frlanova s svojim prijetnim nastopom in srebrno zvonkim glasom ter olimpijec br. Janez Pristov ,ki je izvajal svoje berlinske proste vaje, s katerimi je fasciniral vse v dvorani. Spored je zaključila sokol. godba s himno »Hej Slovani«, ki jo je pelo vse občinstvo.

Danes dopoldne se je vršila v dvorani Sokolskega doma slavnostna seja uprave sokolskega društva, ki ji je prisostvovala velika sokolska družina. Sejo je otvoril podstarešina br. dr. Ernest Rekar, nakar je akademik br. Plajh imel lep govor, posvečen mlademu kralju, domovini in sokolstvu, prosvetar br. Klavora pa je prečital proglas saveza SKJ o sokolski petletki. Godba je ob začetku seje, med sejo in ob koncu odsvirala sokolsko koračnico, državno in slovansko himno, s katero je bila zaključena lepa proslava.

*

Novo mesto, 6. septembra

Novo mesto je zelo svečano proslavilo rojstni dan Nj. Vel. kralja. Snoči je bilo vse mesto slovesno razsvetljeno. Vsa okna so bila okrašena s cvetjem in raz hiše so bile izobešene državne zastave. Mestni magistrat je imel na pročelju nad arkadami z nešteti mi žarnicami ožarjeno kraljevo krono, pod katero so se blestele začetne črke našega kralja. Kljub slabemu vremenu se je razvil po mestu velik sprevod z godbo na čelu, ki se je nato razšel pred magistratom.

Danes je bila v kapiteljski cerkvi slovesna služba božja, ki so se je poleg mnogoštevilnega občinstva udeležili vsi zastopniki tukajšnjih uradov, vsa društva in vojaštvo tukajšnje garnizije. Po službi božji je bil na Trgu kralja Petra II. defile vojaštva, ki so mu prisostvovali zastopniki oblastev in raznih korporacij. Po defileju je bila ob 11. dopoldne proslava rojstnega dne mladega vladarja v Sokolskem domu, ki jo je otvoril društveni starosta br. Marinček. Po odsviranju sokolske koračnice je imel predavanje o mladem kralju br Davorin Matko. Sledila je državna himna, nato pa čitanje spomenice SKJ in recitacija pesmi »Narod mlademu kralju«. Zatem je odigral sokolski orkester pod vodstvom br. Šprosa popuri »Jugovina«. Svečanost je bila zaključena s petjem himne »Hej Slovani«. S proslave je bila poslana Nj. Vel. kralju Petru vdanostna brzojavka.

*

Gornji grad, 6. septembra.

Proslava kraljevega rojstnega dneva v Gornjem gradu se je vršila v glavnem večer. Sokol je imel svečani zbor vsega članstva v dvorani Sokolskega doma, katerega se je udeležila tudi sokolska mladina. Društveni starešina br dr. Rak Janko je prečital poslanico SSKJ. Na sporedu so bile tudi pevske in glasbene točke, nato pa se je celotno članstvo napotilo k bakladi. Narodna odbrana v Gornjem gradu je skupno s Sokolom in gasilsko četo organizirala zvečer ob 20. po mestu bakladо z iluminacijo vseh hiš, raz katere so visele že tudi državne trobojnice. Sokolska mladina in gasilci so nosili pri bakladi lampione, na hribu Sv. Florjana nad Gornjim gradom pa je pustila Narodna odbrana zažgati velik kres, ki je bil daleč okoli viden. Ves sprevod se je ustavil pred nedavno odkritim spomenikom blagopokojnega kralja Aleksandra I., kjer je imel predsednik NO dr. Mejak patriotičen nagovor na zbrano občinstvo, ki je vzklikalo »Slava kralju Aleksandru I.« in »Živela Nj. Vel. kralj Peter II. in kraljica Marija.« Vsi prisotni so zapeli državno himno in se nato razšli.

V nedeljo 6. t. m. dopoldne se je vršila v tukajšnji župni cerkvi slovesna služba božja, kateri so prisostvovali zastopniki oblastev in uradov, društva korporativno, šolska mladina in številno občinstvo. Narodna odbrana je odposlala maršalatu dvora vdanostno brzojavko Vsi trgovci so svoje izložbe okusno okrasili. V vseh obratih je delo počivalo.

Povratek N. Vis. kneza Pavla v Beograd

Beograd, 6. septembra. p. Davi se je vrnil s svoje poletne rezidence na Brdu pri Kranju v Beograd Nj. Vis. knez Pavle v spremstvu ministra dvora in prvega kraljevega adjutanta Čolaka-Antiča. Na kolodvoru so ga sprejeli kr. namestnika dr. Radenko Stankovič in dr. Ivo Perovič, min. predsednik dr. Stojadinovič in vsi člani vlade.

Imenovanja generalov

Beograd, 6. septembra. p. Za rojstni dan Nj. Vel kralja so kr. namestniki podpisali ukaz o napredovanju večjega števila oficirjev. Poleg drugih so imenovani: za vršilca dolžnosti komandanta I. armije divizijski general **Peter Kosić**, doslej prvi pomočnik načelnika generalnega štaba; za vršilca dolžnosti komandanta II. armije div. general **Boguljub Ilić**, doslej drugi pomočnik načelnika glavnega generalnega štaba; za vršilca dolžnosti komandanta III. armije častni kraljev adjutant general **Milan Ječmenić**, doslej inspektor konjenice; za vršilca dolžnosti komandanta letalstva div. general **Dušan Cimović**, doslej komandant šole za pehotne in artiljerijske oficirje; za vršilca dolžnosti načelnika glavnega generalnega štaba divizijski general **Milutin Nedić**, doslej vršilec dolžnosti komandanta letalstva; za pomočnika načelnika glavnega generalnega štaba div. general **Mihael Bodi**, doslej pomočnik inspektorja narodne obrambe; za II pomočnika načelnika glavnega generalnega štaba, divizijski general **Ilija Brašič**, doslej načelnik prometnega oddelka glavnega generalnega štaba, za komandanta šole za pehotne in artiljerijske oficirje div. general **Vojislav Petrović**, komandant potiske divizijske oblasti.

Napredovalo je tudi večje število drugih aktivnih in rezervnih oficirjev. Razen tega so bili mnogi oficirji odlikovali z redovi.

Odlikovanja ministrov in banov

Beograd, 6. septembra AA. Z ukazom kraljevih namestnikov z dne 6. septembra so odlikovani:

z redom jugoslovenske krone 1. stopnje minister pravde Nikola Subotić, minister za socialno politiko in narodno zdravje Dragiša Cvetković in minister vojske in mornarice armijski general Ljubomir Marić,

z redom sv. Save 1. stopnje minister za gradbe dr. Marko Kožulj, minister brez portfelja Vojislav Djordjević in minister za telesno vzgojo naroda dr. Josip Rogić, dalje ban primorske banovine dr. Josip Jablanović ban drinske banovine Predrag Lukić, ban dravske banovine dr. Marko Natlačen, ban moravske banovine Marko Novaković, ban savske banovine dr. Viktor Ružić in ban zetske banovine Stjepan Ivanišević.

Z redom jugoslovenske krone 2. stopnje je bil odlikovan predsednik državnega sveta dr Stepan Sagadin.

Slavje iz Clevenlanda v radiu

Včeraj ob 19. so prenašale jugoslovenske radijske postaje v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu redko zanimiv program, kakršnega le malokdaj slišimo v našem radiu. Preko ameriške kratkovalne postaje Schenectady pri New Yorku so namreč prenašale slavnostno odkritje spomenika jugoslovenskega pesnika in vladarja Petra Petrovića Njegoša. Reportažo s slovesnosti, je kolikor smo je čuli pri nas, oddajala tudi ameriška nacionalna radijska družba, tako da so jo lahko poslušali po vsej Ameriki. Oddaja se je pri nas še dokaj dobro čula. Na proslavi je bilo izmenjanih mnogo pozdravov med narodnimi društvi stare in nove domovine, slišali smo mnogo z domovinsko ljubezenijo prežetih govorov, ki so se enodušno vsi končavali z vzklikom »Živel jugoslovenski kralj Peter II., živela Jugoslavija«. Ameriški pevski zbori in godbe tamkajšnjih društev so zaigrali in zapeli več naših narodnih pesmi, ki so, kakor smo sklepali po interpretaciji ameriškega napovedovalca, ki jih je po angleško tolmačil, Američanom zelo ugajale. Proslavo so lahko po radiu čuli širom sveta. Bila je gotovo v čast našim ameriškim rojakom, ki so s tem pokazali svetu visoko stopnjo naše kulture.

Strela na nogometni tekmi

Sarajevo, 6. septembra o. Ob 5 popoldne se je pričela tu nogometna tekma med sarajevsko Slavijo in Saškom, ki je potekla v prvem polčasu z rezultatom 3:0 v korist Slavije. V začetku drugega polčasa tekme je nenadoma nastala silna nevihta. Na zahodni strani igrišča je stalo pod slivo sedem gledalcev, med njimi tudi znani igrač sarajevskega Hajduka Viktor Götz. Naenkrat je udarila strela v slivo ter omamila vseh sedem tako, da so se onesvestili in so jih morali prepeljati v bolnišnico, kjer pa dvomijo, da bodo ostali živi.

Moste so odkrile spominsko ploščo Velikemu kralju

Ljubljana, 6. septembra.

Krajevna organizacija Narodne odbrane za Št. Peter — Moste je popoldne odkrila v avli meščanske šole spominsko ploščo Viteškemu kralju Aleksandru I. Uedinitelju. Prireditev je posetilo številno nacionalno občinstvo iz Most, dalje zastopnik komandanta dravske divizije podpolkovnik Šarnbek, občinski svetnik Oražem za mestno občino, narodni poslanec Turk, prof. Mile Pavlović od osrednjega odbora NO iz Beograda, inž. Bevc za ljubljansko sokolsko župo, zastopnika NO dr. Cepuder in ravnatelj dr. Dular. Dalje so prisostvovali številni meščanski Sokoli s praporom, zastopnica Kola jugoslovenskih sester, dobrovoljci in šolska mladina pod vodstvom ravnatelja Grada. Predsednik krajevne organizacije NO Lipnik Janko je pozdravil navzočne in otvoril slovesnost s kratkim nagovorom, da je današnja slavnost namenjena spominu blagopokojnega vladarja, ki je živel in se boril za nas, naposled pa tudi izkrvavel za našo svobodo in uedinjene. Čem hujši so časi, čim težavnejše so prilike, tem jačji postaja v naših srcih spomin na njega, ki je deloval za blagor svoje države in naroda in ki je temu svojemu narodu posvečal vso svojo ogromno sposobnost in vso svojo jekleno voljo.

Nato je prevzel besedo prof. Pavlović, ki se je obrnil posebno na mladino — bodočnost naroda. Med drugim je izjavil: Ob 14letnici našega mladega vladarja čutim dolžnost do onega, ki je imel zamisel, da vidi svoboden in srečen narod od Triglava do Kajmakčalana. Spominjam se decembra 1908. leta, ko sem govoril z njim ob aneksiji Bosne in Hercegovine v Petrogradu. Na vprašanje, kako si zamišlja bodočnost Jugoslovenov, je dejal, da je možna le ena država od morja do morja, ki bo združevala vse Jugoslovene. Ko so vdrle avstroogrske in nemške čete v Srbijo, ko je šla armada na Golgoto čez Albanijo, so govorili sovražniki, da Srbija več ne obstoji. Tedaj je pohitel on v Pariz, kjer je z vso odločnostjo dokazoval veliko važnost jugoslovenske fronte. V kratkem času je sledil nato proboj solunske fronte. Zavezniški generali so svarili, da je treba prodirati počasi, da jih ne bodo sovražniki iznenadili. Tedaj je pokojni vladar odločno zapovedal hitro prodiranje in hrabri vojaki so se zagnali, da čim prej odprejo vrata svobode svoji domovini pod vodstvom vrlega vladarja.

Krasne besede, s katerimi je opisal delo blagopokojnega kralja, so močno ganile prisotne, ki so zaklicali trikrat Slava!

Sledilo je svečano odkritje spominske plošče, ki jo je predsednik Lipnik izročil upravitelju Gradu v last z naročilom, naj jo čuva. Nismo je postavili zaradi nas samih, vodila nas je le misel, da ustvarimo tudi mladino v tem okraju viden spomin na delo in trpljenje, zlasti pa na ogromne zasluge Viteškega kralja Aleksandra I. Upravitelj Grad je obljubil da bo posvečal vso pažnjo spominski plošči, ki je na takem mestu, da bo mladino dan na dan opominjevala na lik in trpljenje tragično preminilega kralja, katerega bo mladina ohranila v trajnem spominu. Starosta moščanskega sokola br. Gostič je nato v pesniško lepem govoru orisal delovanje blagopokojnega kralja. Izpregovoril je še občinski svetnik Oražem in se zahvalil Narodni odbrani v imenu mestne občine za to lepo spominsko ploščo. Predsednik je zaključil slovesnost z zahvalo navzočnim, posebno še številni moščanski mladini ljudske in meščanske šole.

Javni nastop Sokola v Šiški

Popoldanski javni nastop šišenskega Sokola na lastnem letnem telovadišču ob Sokolskem domu je bil enako kakor vse dopoldansko slavje moten od dežja, kar pa posebno mladine ni odvrnilo, da ne bi disciplinirano vztrajala. Prireditev so posetili številni predstavniki župe in sokolskih edinic. Nastop je bil kljub slabemu vremenu na prostem. Domačini so nastopili le s svojimi telovadci in telovadkami, ki so se za svoje točke resno zavzeli. Po pozdravu državni zastavi in skupni »pesmi sokolskih legij«, spremljani z godbo Sokola I., so se zvrstile vse točke sporeda. Moška deca je nastopila z akademijsko točko »Domovino«, ženska pa z društvenimi prostimi vajami, kjer so rajalni prehodi delali nekoliko preglavice pri kritju. Z društvenimi prostimi vajami so nastopile še naraščajnice, članice in člani. Moška deca je svoje skupine pogumno in učinkovito sestavljala. Pri orodni telovadbi so nastopili člani na drogu in naraščajniki na bradlji. Ob zaključku so nastopili vsi oddelki na telovadišču in nato po državni himni v mimohodu šli v telovadnico.

Pred začetkom telovadbe so bile razdeljene diplome in venci zmagovalcem tekem v odbojki in prostih panogah, ki so se vršile v prvi polovici sokolskega tedna v Šiški. Taborjani o prejeli skupno štiri vence (oba naraščaja za zmagi v odbojki in poedini zmagovalci članov in članic v prostih panogah), domačini Šiškarji tri (člani za odbojko in zmagovalci pri obeh naraščajih). Skupno so razdelili 20 ličnih diplom v trajen spomin plemenite sokolske borbe.

Sokolski teden v Šiški je z današnjim telovadnim nastopom uspešno zaključen. Vztrajnemu sokolkemu delu, nesebičnemu in požrtvovalnemu prizadevanju slehernega okolskega pripadnika bodo prireditve in uspehi teh dni v novo izpodbudo, da pomenja sokolska misel živo silo, ki usmerja vse sokolsko delo in prizadevanje le navzgor k lepim in svetlim vzorom, ki naj poplemenitijo in izoblikujejo mladi rod v značane in poštene tvorce lepše bodočnosti.

Veliko zanimanje inozemstva za velesejem

Navzlic temu, da je včeraj skoro ves dan po malem rosilo, je bil na velesejmu ogromen obisk. Zlasti v paviljonih je bilo nabito polno in so se ljudje težko prerili naprej. Posebno številni so bili včeraj inozemski posetniki. Že dopoldne je prispelo na razstavo okrog 200 naših koroških rojakov, ki so si v skupinah ogledali vse razstave. Tudi med nemškim prebivalstvom v Avstriji si je naš velesejem pridobil sloves. Avstrijski Touring klub je organiziral poseb no vožnjo iz Beljaka na ljubljanki velesejem in je že v soboto na avtomobilih in motoci klih prispelo okrog 150 avstrijskih izletnikov. Tudi včeraj so z avtobusi prispele večje skupine Avstrijcev. Prav tako je za prihodnji teden prijavljenih več avtobusov z avstrijskimi izletniki.

Včeraj si je ogledala naš velesejem tudi skupina 19 profesorjev in profesoric iz Belgije, ki so si najprej ogledali naše Primorje, nakar so preko Mostarja in Sarajeva prispeli v Ljubljano, kjer jih je sprejel in vodil po velesejmu g. dr. Ilešič.

Štipendije francoske vlade za šolsko leto 1936-37 so dobili Rovšek Milena, Mencinger Stanislav Ivan, Zajec Božena, Sone Viktor, dr. Peršič Ivan, Antič Silva, Šuklje Lujo.

Pet let za vlom v čakovsko podružnico Praštedione

Varaždin, 6. septembra.

Zgodba vloma v čakovsko podruž. Praštedione je čitateljem že znana. Vlom so izvršili trije nepridipravi, izmed katerih sta dva pobegnila, a tretjega, Franja Majerščaka iz Čakovca, so aretirali, ko je hotel iz Gornje Radgone pobegniti v Avstrijo. V soboto se je moral Majerščak zagovarjati pred malim senatom okrožnega sodišča v Varaždinu.

Državni tožilec je obtožil Franja Majerščaka, da je v zadnjih letih večkrat jemal domov ključe blagajn, tresorjev in hišnih vrat, napravljal od njih odtiske in delal ključe ali sam ali pa njegov vlomilski tovariš Nikola Bavčević. Tretjemu pajdašu, Franju Krstuloviću, pa je dal potrebna pojasnila o bančnih prostorih. Nato so vsi trije v noči na 11. julija vlomili v bančne prostore in odnesli 245.701 Din, 3 kanadske dolarje, 294 pengov, 400 francoskih frankov in 140 šilingov. Od tega zneska je dobil Majerščak od svojih pajdašev 32.500 Din. Ta znesek so še dobili pri njem, ko so ga aretirali.

Majerščak se je pred sodniki zagovarjal s tem, da je storil vse pod vplivom Bavčevića, ki ga je imel čisto pod oblastjo. To je razprava tudi dokazala, ker je glavna priča izpovedala olajševalno za Majerščaka. Sodniki so ga obsodili na pet let robije in pet let izgube državljanskih pravic. Denar, ki so ga dobili pri njem, je bil zaplenjen v korist oškodovanega denarnega zavoda.

Slepar s prstani

Maribor, 6. septembra.

Včeraj zjutraj je v Koroščevi ulici neznan mladenič neopaženo vrgel v neko damo navidezno zlat prstan z briljanti. Ko se je dama približala prstanu, g je naglo pobral in ji dejal, da ga ji prepusti za 100 Din. Dama mu je zahtevani znesek dejansko izplačala, doma pa je podrobneje pregledala prstan in dognala, da ni vreden niti 5 Din. Sličen primer se je pripetil okoli poldneva v Gosposki ulici. Tam je najbrže isti nepridiprav ponudil neki ženski zlat prstan za 50 Din. Dejal je, da je v veliki zadregi, da je študent, doma iz Celja, in da študira na ljubljanski univerzi. Ženska je začela barantati za prstan in je naposled plačala zanj 30 Din. Pa tudi ona je pozneje spoznala, da je prstan brez vsake vrednosti. Policija zdaj zasleduje sleparja.

Za 30.000 Din obligacij je izginilo

Doboj, 6. septembra.

Pred nekaj dnevi je v davčni upravi v Maglaju na zagoneten način izginilo raznih obligacij v vrednosti za 30.000 Din. O tem obveščena finančna direkcija je uvedla preiskavo. Šef davčne uprave Josip Trikman je bil suspendiran. Primanjkljaj je poravnal Trikman iz lastnih sredstev.

Objave

Šola Glasbene Matice v Ljubljani začne danes redni pouk v vseh predmetih. Vpis je še mogoč v pisarni Glasbene Matice.

Konservatorij vpisuje danes zadnji dan. Prijave sprejema konservatorijska pisarna v Gosposki ulici.

Naše gledališče

Ponedeljek, 7.: zaprto.

Torek, 8.: Pod to goro zeleno... Opereta. Izven.

Opera. Repriza Beneševe revialne operete »Pod to goro zeleno...«, ki je doživela na premieri zaradi svojega posrečenega dejanja, melodioznih popevk, izvrstnih kreacij sodelujočih in obilne inscenacije velik uspeh, bo na praznik 8. t. m. Lovska latinščina in dovtipi, ki odlikujejo to delo in mu dajejo svojstveno noto, so zbudili mnogo smeha in dobre volje. — »Dvojno knjigovodstvo« je naslov Grünove operete, katere premiera bo najbrž v soboto. Dejanje se vrši v fabrikantskih vrstah v Gradcu Glavne partije bodo igrali in peli Lubejeva, Gorski, Peček in Janko. Nastopile bodo tudi Gabrijelčičeva, Smrkolova, Japljeva in Brcarjeva. Režija je v rokah profesorja Šesta. — Občinstvo opozarjamo na razpis abonmaja, ki mu nudi letošnjo sezono izredne ugodnosti, ker so cene prostorom znatno znižane. Letošnji abonmaji so razdeljeni v premierski obnma in stalna abonmaja A in B in Sreda in Četrtek. Stare abonente opozarjamo ponovno, da so jim njihovi sedeži reservirani do 9. t. m. Od tega dne dalje pa bodo sedeži na razpolago novim interesentom.

Sportna nedelja

VISOKA NOGOMETNA ZMAGA JUGOSLAVIJE

Včeraj si je jugoslovenska nogometna reprezentanca priborila tretjo zaporedno zmago proti Poljakom — Dosedaj imata Jugoslavija in Poljska po štiri zmage

Beograd, 6. septembra

Danes se je vršila na igrišču BSK mednarodna nogometna tekma med reprezentancama Jugoslavije in Poljske, ki je prinesla naši reprezentanci nepričakovano visoko zmago.

Naše moštvo si je na današnji tekmi priborilo tretjo zaporedno zmago proti Poljakom. Skupno je bilo do sedaj 8 tekem, ter je stanje po današnji tekmi 4 : 4.

Jugoslovenska reprezentanca se je javila češkoslovaškemu sodniku Christu v naslednji postavi: *Glaser — Hügl, Matošević — Arsenijević, Jazbec, Lechner — Tirnanić, Marjanović, Lojančič, Božović, Perlič.*

Kot prvi so prišli na igrišče Poljaki, ki jih je občinstvo burno pozdravilo. Ko je godba odigrala obe himni, je odposlanec kralja polkovnik Božič pozdravil obe reprezentanci.

Jugoslavija : Poljska 9:3 (5:0)

Prvi napad so sicer izvedli Poljaki, toda že v preteku ene minute, so Jugosloveni pred poljskimi vrati. Božović je odal žogo Marjanoviču, ki jo je neubranljivo poslal v gol in dosegel vodstvo za domače. Jugosloveni so igrali zelo dobro ter stalno ogrožavali vrata Poljakov. Poljaki so bili preslabi, da bi odbili napade. V 11. min. je poljski branilec Martina hotel oddati žogo lastnemu vratarju, toda Perlič je bil hitrejši ter jo spravil v mrežo. 2:0 za Jugoslavijo. V 15. min. je Jugoslavija imela zopet lepo šanso. Tirnanič je ostro centriral Lojančiču, toda ta je spodrsnil ter zgrešil žogo. V 18. min. je Marjanović po kombinaciji z Božovičem in Perličem postavil na 3:0. Občinstvo je navdušeno pozdravljalo svoje.

V 25 min. je začelo močno deževati in v kratkem času je bilo igrišče poplavljeno. Tekma se je sicer nadaljevala, toda tempo je zelo popustil. V 35 min. ima Jugoslavija zopet lepo priliko, toda Lojančič na mokrem terenu spodrsne. Par sekund kasneje postavi Božović na pas Jazbeca 4:0 za Jugoslavijo. V 40 min. so Poljaki izsilili dva korneria, ki sta pa ostala neizkoriščena. V 44. min. je padel peti gol za Jugoslavijo, ki je bil najlepši gol dneva. Tirnanič je visoko centriral in Marjanović je zabil žogo z glavo iz precejšnje daljave v mrežo. Ta lepa akcija je prinesla Marjanoviču navdušen aplavz občinstva.

V drugem polčasu je Jugoslavija stalno v premoči. Tempo je postal zopet zelo oster. V 7. min. diktira sodnik enajstmetrovko proti Jugoslaviji, ki jo pretvorijo Poljaki v svoj prvi gol. V 17. min. postavi Perlič na 6:1, v 22. min. Božović na 7:1, v 30. min. pa Marjanović iz prostega strela na 8:1. Nekaj minut kasneje korner proti Jugoslaviji, po katerem zmanjšajo Poljaki iz gneče na 8:2, kmalu nato pa zabijejo še en gol. V 42. min. doseže Tirnanič deveti gol in postavi končni rezultat 9:3.

Jugosloveni so igrali zelo dobro, zlasti obramba ki je bila najboljši del moštva. Tudi napadalna vrsta je izkoristila vsako ugodno priliko. Ko je začelo deževati, so naši igralci lažje obvladali teren. Poljaki, ki so fizično precej močni in zaradi tega dokaj težki, se niso mogli znajti na mokrih tleh.

Tekmi je prisostvovalo nad 6000 ljudi.

V odmoru bi se morala vršiti stafeta 4×100 m za državno prvenstvo, pa je bila zaradi dežja odpovedana.

Po tekmi je kraljev poslanec polkovnik g. Božič izročil kapetanu zmagovitega moštva pokal, ki ga je v ta namen daroval Nj. Vel. kralj Peter II.

Prvi del desetletnice Reke

Ljubljana je zmagala nad Slovanom 5 : 1, Reka nad Hermesom 5 : 2 — Precejšen obisk je pokazal simpatije občinstva do agilnih Vičanov — Za uvod neodločena tekma med sodniki

Začetkoma je bila Reka zamišljena kot študentovski klub, ki naj bi zbral dijaštvo na jugozapadni periferiji Ljubljane in ga držal na igrišču. To svojo nalogo je klub ohranil ves čas in ko danes prikazuje plod svojega desetletnega truda, je treba objektivno priznati, da je klub zrastel preko meja, začrtanih ob svojem nastanku. Danes se Reki smehlja prvorazrednost, samo še eno oviro ji je premagati v obliki dveh kvalifikacijskih tekem z Grafiko. Če v tem uspe, in vse kaže, da bo uspela, bo to pač najlepša nagrada za desetletno tiho in požrtvovalno delo.

V teh letih se je klub krepko vsidral v svojem okolišu. Malo je ljubljanskih tako zvanih manjših klubov, ki bi imeli v svojem okraju toliko in tako zvestega občinstva. S tem ozadjem si je smel klub omisliti lastno igrišče, ki je na žalost še vedno provizorij, kajti spekulacija s tereni in razvoj mesta mu ga utegne že v bližnji bodočnosti odvzeti. V tem trenutku bo seveda nastala dolžnost javnih činiteljev, da se zavzamejo za usodo kluba, ki je pokazal toliko življenjsko silo in upravičenost.

Za proslavo svoje desetletnice je klub sestavil zanimiv spored, ki ga je občinstvo honoriralo z močnim posetom. Poleg dveh tekem za pokal ministra za telesno vzgojo so odigrali še tekmo med ljubljanskimi in mariborskimi sodniki. Na Malj Šmaren se bo odigrala še druga polovica pokalnega turnirja.

Sodniki Ljubljana : Maribor 3 : 3

Z veliko vnemo so se pripravljali ljubljanski žvižgači na revanš z Mariborčani. Ti so jih nedavno naklestili kar s 4 : 0, kar je naše precej peklo. Medtem osveta ni uspela. Ljudje so z velikim zanimanjem zasledovali potek dogodkov in so kmalu opazili, da sta najboljša moža na terenu predsednik vseh sodnikov Lukežič, med Ljubljančani, med Mariborčani pa branilec, ki je imel Lukežiča čuvati, t. j. Peteln, eden izmed najmlajših sodnikov. Kljub dobri pripravi so bili Ljubljančani dolgo za svojimi mariborskimi kolegi, ki so vodili že 3 : 1, tako da je med publiko vodili že 3 : 1, tako da je njihov vodja Schneler, ki zaradi indispozicije ni hotel nastopiti, med publiko že kar na debelo omalovaževal ljubljanske piščalke. Naposled je uspelo par taktnih potez ljubljanskega napada in rezultat so zenačili. Revanš je torej samo na pol uspel.

Ljubljana : Slovan 5 : 2 (1 : 1)

Tekma je bila začetkoma užitna, ker sta obe moštvi predvedli precej izglajeno simpatično igro. Toda to je trajalo morda pol ure. Potem so začeli eni kot drugi popuščati, Ljubljana je nekoliko prevladovala v polju, napad pa nekaterih zrelih situacij ni znal pretvoriti v uspeh. V vodstvo je prišel Slovan po Keravcu, ki je bil najboljši v moštvu; ta zgoditek je padel iz ofsida. Do polčasa je Boncelj zenačil, tudi ta zgoditek je bil zelo sumljiv (menda z roko). Po odmoru so Slovanovci močno popustili. Za enkrat vzdržijo dobro pol igre, morali se bodo pač naučiti igrati vseh 90 minut. Drugi gol je dosegel junior Podgornik s centrom s kornerjeve črte, potem je Žitnik mlajši pretvoril upravičeno enajstko. Pod konec igre je Erber povišal na 4 : 1, končni rezultat pa je postavil Doberlet z autogolom. Sodil je g. Čamernik precej šibko.

Reka : Hermes 5 : 2 (1 : 0)

Rečani so začeli zelo živo in s kombinacijami dolgo držali pozicijo v polju. Toda Hermežani so bili sprva v obrambi zelo energični in tako je dolgo trajalo, da je prišlo do zgoditka. Do odmora je scortal Slanina za Reko. Takoj po polčasu je Cankar pretvoril lep Ermanov servis v drugi gol za Reko, par potez pozneje pa je utegnil Brodnik znižati na 2 : 1. Zopet je bil Cankar, ki je scortal za svoje barve, 3 : 1 za Reko. Poslej Reka močno prevladuje, zanesljiva obramba dela skoro brezhibno, najmočnejša pa je v napadu, ki ga vodi rutinirani Erman s finimi potezami in z velikim smislom za kombinacijo. Četrti in peti gol zabije zopet Slanina, ki prejema sijajne predložke, zlasti je bil peti zgoditek iz težke situacije mojstrski izdelek. V igri, ki je skoro nalikovala na trening na en gol, po mraku in rahlem dežju, so Hermežani po Brodniku utegnili zmanjšati na 5 : 2, dočim Rečanom vsi napori pred protivnikovim golom niso nič koristili. Sodil je dobro g. Vrhovnik.

Po teh rezultatih igrajo na praznik v predtekmi Slovan in Hermes kot premaganca, v glavni tekmi pa Reka in Ljubljana. Za Reko bo ta naloga morda malo pretežka, kajti Ljubljana se bo gotovo potrudila, da osvoji lep ministrov pokal, in bo zato gotovo postavila močno enajstorico v polje.

Dve mednarodni tekmi v Mariboru

Maribor, 6. septembra.

Včeraj v soboto in danes v nedeljo je gostovala v Mariboru enajstorica SK Weiza, ki je odigrala v soboto proti SK Železničarju, danes pa proti SK Rapidu, prijateljsko nogometno tekmo.

Rapid : Weiz 10 : 1 (4 : 1)

Tudi današnja tekma je bila zelo enostranska in so se gostje morali po večini le braniti. Kakor pri včerajšnji tekmi proti SK Železničarju, tako je bila tudi danes pri gostih ožja obramba edina formacija, ki je svojo nalogo dobro opravila, posebno pa vratar, ki je branil v lepem stilu. Rapid je imel silno lahko stališče in je z lahkoto zmagal. Sodil je Frankel.

V predtekmi je mladina Rapida premagala mladino Železničarja v razmerju 2 : 1

Železničar : Weiz 8 : 1 (5 : 0)

Tekma, ki se je pred maloštevilnim občinstvom odigrala na stadionu SK Železničarja, je prinesla domačemu moštvu izdatno zmago. Železničarji so bili svojemu nasprotniku v vseh ozirih nadmočni ter je zmaga tudi po poteku igre realna. Železničar je nastopil v svoji običajni postavi ter pokazal zlasti v prvem polčasu lepo kombinacijsko igro. V drugem polčasu, ko so videli, da imajo pred seboj slabega nasprotnika, so nekoliko popustili ter je tekma nalikovala bolj igračkanju. Od gostov ni mnogo povedati. Za naša moštva so mnogo prešibki in če ne bi imeli kolikortoliko dobre obrambe, bi bil rezultat gotovo še enkrat večji.

Sodil je g. Jančič.

Sportni dan SK Olimpa

Celje, 6. septembra

SK Olimp je danes priredil svoj 8. sportni dan. Dopoldne so bila lahkoatletska tekmovanja juniorjev in table tenis tekme, o katerih bomo še poročali. Popoldne so se vršile nogometne tekme. Najprej je mladina Olimpa porazila mladino Jugoslavije z 1:0, druga tekma med rezervama Jugoslavije in Olimpa pa je s 3:3 (3:2) ostala neodločena.

SK Ljubljana : SK Olimp 4 : 1 (2 : 1)

Nato je kompletno ligaško moštvo Ljubljane nastopilo proti prvemu moštvu Olimpa ter zmagalo 4:1 (2:1).

Tekma je bila zelo živahna, toda fair. V tehniki in kombinacijah so Ljubljančani znatno prekašali domačine. Pokazali so zelo lepo igro, pred nasprotnikovim golom pa so bili preveč ležerni. Videlo se je, da se Ljubljančani štedijo za pričetek liginega tekmovanja, ki se bo pričelo prihodnjo nedeljo.

Olimp je igral s požrtvovalnostjo in elanom do konca tekme. Prvih 20 minut je bil Olimp v rahli premoči in je že v 4. minuti zabil svoj edini gol po Tkalčiču. Gostje so dolgo niso mogli znajti. Končno pa so vendarle prešli v nevarne napade in ogrožali Olimpov gol. V 35. minuti je Olimp zabil lasten gol. V 40. minuti je Pepček v solo akciji postavil rezultat na 2:1.

Po odmoru so bili Ljubljančani popolnoma v premoči ter potisnili moštvo Olimpa docela v defenzivo. Toda Olimp vendar ni klonil ter se krepko branil. V 15. min. je zopet Pepček povišal na 3:1. Končni rezultat 4:1 pa je postavil Zemljič v 30. minuti.

Dobro je sodil g. Ochs. Kljub slabemu vremenu je bilo na tekmi okoli 400 gledalcev.

Žalec, 6. septembra

SK Žalec je nameraval danes prirediti svoj sportni dan, ki pa je bil zaradi slabega vremena odgoden na praznik 8. t. m.

Vršili sta se samo dve prijateljski tekmi. Mladina Celja je premagala mladino Žalca z 9:2 (7:0), prvo moštvo Žalca pa je nadvladalo SK Radeče 12:5.

Ostale nogometne tekme

ZAGREB: Proslava Gradjanskega. Hašk : Concordia 3:1 (1:1), Gradjanski : Sliema Wanderers 4:1 (3:0).

DUNAJ: Tekma za srednjeevropski pokal Austria : Sparta 0.0. V soboto prvenstvo: Admira : Postsport 7:0 (1:0), Rapid : Sport klub 2:2 (1:1), Vienna : Favoritner AC 3:0 (2:0).

PRAGA: Prvenstvo: Viktorija Žižkov : Prostejov 4:0 (1:0), Slavija : Plzen 2:0 (1:0) Židenice : Rusy 4:2 (2:1), Nachod : Bratislava 1:1 (1:0), Moravska Slavija : Viktorija Plzen 2:1 (1:1)

BUDIMPEŠTA: Prvenstvo: Ujpest : Elektromos 6:2, Hungaria : Kispest 7:3, Ferencváros : Szombathely 3:2, Bocskai : Nemzeti 3:1, Phoebus : Soroksár 4:1, Budai 11 : III okraj 1:0, Budafok : Szegedi FC 3:2.

OSLO: Finska : Norveška 2:0 (1:0).

Državno lahkoatletsko prvenstvo

Beograd, 6. septembra

Danes so se končala lahkoatletska tekmovanja za državno prvenstvo posameznikov, ki so dala naslednje rezultate:

Met kladiva: 1) Reisinger (Slavija, Varaždin) 2) Ristić (BSK).

Tek 10.000 m: 1). Savić (Slavija, Varaždin) 35:12.6 2). Kangler (Železničar, Maribor 36:34.6. 3). Kvas (Ilirija, Ljubljana) 37:46.

Skok ob palici: 1). Cvijetić (Hašk) 3.41. 2). Landrukušić (Sašk) 3m. 3). Dimitrijev 2.90.

Tek 400 m z zaprekami finale: 1). Banščag (Pančevo) 59. 2) Skušek (Primorje) 59.5. 3). Hanžeković (Concordia) 1:01.5. 4). Klein (Makabi Zagreb) 1:04.7.

Tek 110 m zapreke: 1). dr. Buratović (Concordia) 15.6. 2). Cvijetić (Hašk) 18.2. 3). Svetek (Ilirija) 18.2.

Troskok: Veliko presenečenje v tej točki je bila zmaga mladega Jovičevića (Jugoslavija) nad državnim rekorderjem Mikićem. Jovičević je zmagal s 13.69. Drugi je bil Mikić (Jugoslavija) 13.58, tretji Banković (BSK) 13.06, četrti Stampf (Concordia) 12.80.

Met kopja: 1). Markušić (Slavija, Varaždin) 54.48. 2). Nikolić (Jugoslavija) 53.72 3). Marjan (Zašk) 52.72.

Tek 200 m finale: 1). Bauer (Pančevo 23.2. 2). Banščag (Pančevo) 23.6. 3). Stefanović (Jugoslavija) 23.8

Tek 800 m: 1). Nikhazi (Pančevo) 2:05.6, 2). Sr[illegible]ar Franc (Primorje) 2:06.6, 3). Deči (Pančevo) 2:06.7.

Plavalne tekme v Dubrovniku

Dubrovnik, 6. septembra. o. Snoči so se vršile v mestnem plavališču tekme med našim državnim prvakom v waterpolu Jugom in znanim madžarskim klubom MAC. Na progi 4 X 100 m prosto je zmagala madžarska štafeta z rezultatom 4:20. Na progi 200 m so Madžari zasedli prvo mesto z rezultatom 2:56. Na progi 100 m hrbtno je prišel naš Ciganović prvi v času 1:15. Vršila se je tudi tekma v waterpolu med Jugom in MAC, ki se je končala z zmago Juga 3 : 2 (2 : 1). Tekmam sta prisostvovala tudi vojvoda in vojvodinja Kentska.

Plavalna reprezentanca Ljubljane za tekmo proti Zagrebu dne 8. t. m. v Rogaški Slatini. (Službeno iz LPP). V reprezentanco Ljubljanskega plavalnega podsaveza, ki starta v Rogaški Slatini v medpodsavezni tekmi Zagreb : Ljubljana, so nominirani sledeče plavačice in plavači: Wernerjeva (Jadran), Bradačeva, Binderjeva in Groschlova (vse Ilirija) ter Wilfan, Schell, Lenard, Michalek, Cerer, Hribar, Ziherl, Demonte, Pribošek, Banko, Watzke, Žiža in Fux (vsi Ilirija). Vsi navedeni morajo biti danes, v ponedeljek, 7. sept. ob 10.30 v vestibulu kopališča Ilirije, kjer prejmejo vsa navodila.

Odbor za izvedbo lahkoatletskih dvomatchev. Danes važna seja ob 20.30 v restavraciji Slamič. Naprošeni so klubski delegati, da jeti sigurno prisostvujejo.

ASK Primorje. Obveščajo se atleti Gaberšek, Pleteršek, Martini, Marek, Šter, Goršek, Czurda, Požar, Slapar, Sušteršič, Perpar, Putinja, Krevs, Kovačič, Kajfež, Weibi, da odpotujejo v Sofijo v sredo 9. t. m. ob 9. Vsi imenovani atleti, razen zunanjih, se morajo javiti danes ob 16. na igrišču Primorja.

Še o dvoboju Gradec : Ilirija

Gradec, ki je bil še pred nekaj leti v plavalnem sportu resen tekmec Dunaju, ne zmore danes niti enega nadpovprečnega plavača. Kompletna graška reprezentanca ni bila niti od daleč kos Iliriji in je mogla zmagati le v eni točki, povsod drugod se je pa morala zadovoljiti z zadnjimi mesti. Sezona je tik pred zaključkom, vendar nam je pa sinočnja tekma prinesla še en jugoslovenski rekord Wilfana, ki je letos sploh v izredni formi.

Na 100 m hrbtno sta oba Ljubljančana zasedla prvi mesti. Zmaga Wilfana je bila že v naprej gotova in je šlo le zato, ali bo mogel Schell iztrgati Seitzu drugo mesto. Ves čas se je držal ž njim na isti višini, v »spurtu« se je pa pokazal močnejšega in dosegel prav dober čas 1:16.2. Schell je nedvomno največja nada jugoslovenskega plavalnega sporta in edini, ki ima izgleda, da zboljša Wilfanove rezultate. Wilfanu samemu je tokrat šlo za rekord. Ko je ura na prvih 50 m pokazala čistih 31 sekund, je bilo takoj jasno, da bo rekord »padel«. In res se je Wilfanu posrečilo svoj lastni rekord zboljšati za 4 desetinke sekunde na 1:11.2.

Tudi v naslednji točki, 200 m prsno, sta domačina zasedla 1. in 2. mesto. Cererja sploh nihče ni ogrožal, pač pa se je za naslednja mesta razvila ogorčena borba. Hribarju je šele v zadnjih metrih uspelo, da je potisnil Günzberga na tretje mesto. Cerer plava trenotno stalno okoli 2:56, kar je zasluga »metuljčka«, ki ga kot edini zdrži več kakor tri četrtine proge. Tokrat nam je tudi pokazal japonski način starta, ki ga je videl na olimpijadi in je polovico bazena preplaval pod vodo.

Na 400 m prosto Ljubljana nima specialista. Naš najboljši zastopnik je še vedno Mihalek, ki pa nikakor ne zmore časa izpod 5:30. Gradčan Ritzinger ima jako lep slog ter je tudi njegova lega močno slična Defilipisovi, le da nima skoraj nobenega »spurta«. Je pa vsekakor tipičen zastopnik za srednjo progo. Bila je to edina točka, kjer so Gradčani zasedli 1. in 3. mesto, povsod drugod so se morali zadovoljiti z zadnjima.

Na 100 m prosto je naravno zopet zmagal Wilfan. Če upoštevamo, da je imel za seboj že hrbtno progo, je njegov čas 1:01.1 prav dober. Drugi zastopnik Ilirije Ziherl je pokazal, da je tudi zelo dober sprinter, ki bi zmogel še dosti boljše čase, da ni pretežni del njegovega treninga posvečen skokom. Njegov uspeh na olimpiadi je pokazal — saj je med 44 tekmovalci zasedel nad vse častno 12. mesto — da ga v skokih čakajo najbrž večje lovorike. Prepričani smo, da bo Ziherl še boljši, kajti že pri skokih, ki so bili izven dvomatcha, je pokazal, da se je na olimpiadi mnogo naučil. To velja zlasti za padec v vodo, ki ga izvajajo Američani tako, da voda skoraj nič ne pljuskne. Ziherlu se je po novem ameriškem načinu zlasti posrečil poldrugi salto.

V stafeti so Gradčani zaostali skoraj za dolžino bazena. Doseženi čas 10:19.1 je sicer za jugoslovenske prilike dober, za ilirijansko stafeto pa slab, vendar je treba upoštevati, da so bili tekmovalci že utrjeni od prejšnjih točk. To velja zlasti za Wilfana, ki je s točko absolviral že tretjo disciplino dvomatcha.

V waterpolu Ilirija ni nastopila v najmočnejši postavi. Moštvo Pribošek, Banko, Watzke, Žiža, Fux, Lenard ni zadovoljilo, bilo pa je dovolj močno, da je z lahkoto odpravilo slabe goste z 9:2. Zmaga bi bila še izdatnejša, da ni več strelov pogodilo prečke.

Velesejmske objave

Vso krasoto dalij lahko vidite na velesejmski razstavi »Sodoben vrt«, kjer so danes razstavljene vse najnovejše, največje in najlepše barvane dalije, da bo vsak očaran. Prijatelji vrtov bodo pa na razstavi predvsem veseli novih sort žlahtnih dalij, ki smo si jih vzgojili sami. Preverili se boste, da je Plevčak na Rakovniku res vzgojil nove sorte dalij, kakršnih še niste videli nikjer. Z zadovoljstvom boste pa pri teh res popolnoma domačih lepoticah ugotovili, da prav nič ne zaostajajo za dalijami, ki so jih vzgojili najslavnejši tuji gojitelji.

Vsem ženskim pevskim zborom priporoča skladatelj Emil Adamič, naj gredo poslušat **Singing Babies.** Te svetovno znane koncertne umetnice pojo v dvanajstih jezikih in seveda tudi slovensko. Nenadkriljive so v vsakem pogledu. Dajejo nam pobudo, kako si tudi iz naših ženskih zborov izberemo ženske kvartete in sekstete, ki jih tako pogrešamo v programih naših koncertnih prireditev. Posebno opozarjamo, da je ves raznovrstni program velesejmskega varieteja zelo dostojen in bi ga tudi najtankočutnejši ter najstrožji vzgojitelj priporočil mladini. Pri popoldanskih predstavah je znižana vstopnina zlasti zato, da variete lahko obiščejo tudi šole in mladina sploh. Slišala bo idealno lepo petje, občudovala najpopolnejše telovadce in atlete ter se od srca nasmejala malemu Emiju z njegovimi »konjički«. Seveda pa ne manjka tudi copernika in drugih privlačnosti.

Rdeče jagode ob tem času smatramo za dragocenost. Vendar jih lahko imate doma na svojem vrtu tudi še o Vseh Svetih in sploh ves čas do snega, kar vam pričajo na velesejmu razstavljene krasne mesečne jagode »Barona Solemacherja«. Te jagode si lahko ogledate na razstavi »Sodoben vrt« v oddelku za zelenjavo, na kar opozarjamo vse interesente, ki lahko s takimi jagodami postrežejo tujcem do pozne jeseni.

Prav pomenljivo je priznanje, ce Zagrebčan pohvali Ljubljano. In takega priznanja je deležen tudi naš jesenski velesejem iz ust samega direktorja Zagrebškega Zbora, kakor tam pravijo svojemu velesejmu, gospoda Luja Šafraneka - Kaviča, ki so mu razstava tako všeč, da je sklenil kar več dni ostati v Ljubljani. Imponira mu seveda predvsem lesna razstava, zlasti pa hvali tudi raznovrstnost vzpodbudne vrtnarske razstave. Direktorja Luja Šafraneka - Kaviča pa Ljubljana pozna tudi kot znamenitega komponista, saj smo občudovali njegovo Asanaginico in tudi njegove Figurine v našem gledališču. Menda so tudi Singing Babies pripeljale slovitega skladatelja na naš velesejem. Tako gospodu direktorju Zagrebškega Zbora, kakor tudi komponistu Luju Šafraneku - Kaviču, smo za pohvalo hvaležni in samo želimo, da bi jo ponovil tudi zagrebški javnosti.

Naši Belokrajinci bodo v Ljubljani v nedeljo 13. t. m. in izvajali dolgo vrsto svojih narodnih običajev in plesov. Ob tej priliki izide II. zvezek slovenskih narodopisnih študij, ki obsega belokrajinske narodne običaje in plese. Knjigo je sestavil vodja Matičnega folklornega instituta g. France Marolt, izide pa ob koncu tekočega tedna

Redno vpisovanje v priv. trgovsko šolo »Christofov učni zavod« je sedaj vsak dan. Zahtevajte brezplačni prospekt.

Žena v sodobnem svetu

Ženstvo in uspehi našega tujskega prometa

Nobenega dvoma ni, da Slovenci gospodarsko zmerom bolj pešamo. Dočim je v drugih pokrajinah naše države brezposelnost relativno vedno manjša, pa o Sloveniji tega ne moremo trditi. To je povsem razumljivo, saj z demontažo naše industrije mora naraščati tudi brezposelnost našega industrijskega delavstva in naše strokovno izobražene inteligence. Torej nam ne preostaja drugo, kakor da se tem bolj poprimemo tistih možnosti zaslužka, ki nam še ostanejo.

Ena izmed teh možnosti je tujski promet, ki postaja čedalje važnejša panoga našega gospodarskega življenja. Važno pri tem je dejstvo, da si v krajih, ki so primerni za tujski promet, lahko opomorejo tudi siromašnejše kmečke družine. To pa je v največji meri odvisno od žensk pri hiši, zlasti od gospodinje. Ona lahko napravi svoj dom prijeten, da bo privabil tujca, ki se bo rad vedno vračal, kjer se je enkrat dobro počutil. Saj za to ni treba posebne izobrazbe, marveč le mnogo smisla za snago, pa vsaj nekoliko čuta za udobnost in za pravilno vrednotenje nudenih dobrin ali preprosto povedano: poštenosti. Toda resnici na ljubo je treba priznati, da pri nas še daleč ne ustrezamo vsem tem zahtevam v takšni meri kakor bi bilo potrebno, da bi pomenil za nas tujski promet to, kar bi lahko.

Predvsem, kar se tiče snage. Če hočemo biti odkriti, moramo priznati, da v tem pogledu še mnogo pogrešamo, celo na Gorenjskem, kjer so ljudi vajeni tujcev. Tako vidiš pri mnogih premožnih posestvih tik ob cesti gnojišče, po dvorišču pa nastlano razno nesnago in smeti. Tik ob gnojišču je hlev in šele zadaj je dovoli reprezentativna hiša, ki bi se mnogo bolj podala k cesti, kakor pa hlev. Tudi v gostilnah in hišah, kjer oddajajo tujcem hrano in sobe, se mnogo premalo ozirajo na to, da je treba danes za denar tudi nekaj nuditi. Le redkokdaj naletiš na hišo ali gostilno, kjer bi imeli vsaj malo udoben senčen vrt s primernimi mizami in klopmi, kjer bi človek rad posedel. Hrano servirajo navadno na dvorišče pri hlevu, tako da se pase po neokusno pogrnjenih mizah roj muh, s katerimi mora človek pri jedi tekmovati. Če dobiš prostor pod kakim, navadno oskubljenim, kostanjem, si pa lahko kar zadovoljen, kajti navadno se moraš hladiti pod pritlikavimi oleandri — razpasena moda, ki kaj čudno učinkuje poleg preprostega gorenjskega doma. Poznam hišo, katero so postavili edino le zato, da bo imeli tujce na letovanju. Toda vsak pride samo enkrat in nikdar več: hiša nima zunaj niti ene klopi, kamor bi lahko sedel. Vezan si edino le na izprehode ali na sobo ali na zakajeno gostilno. Seveda kmet ne utegne sedeti v senci, zato do danes te zahteve še ni spoznal in razumel. Najhujše pa je za letoviščarje v takem kraju, kadar dežuje. In to je pri nas na Gorenjskem zelo pogosto. Zato bi morali imeti pri vseh hišah kjer imajo goste, kak primeren zračen prostor, kjer bi se človek tudi v dežju dobro počutil. Tako pa moraš ždeti v mali sobi na nerodnem stolu, ob vegasti mizi, zvečer pri sveči — ker imajo pri hiši eno samo luč — pa plačaš 15 Din od postelje, ki je mimogrede povedano, vlažna, kakor bi legel v Savo, in trda, da komaj čakaš, da se boš doma odpočil.

Kako mora naša gospodinja ravnati z gosti in vobče vrednotiti pomen tujskega prometa, nas je nedavno opozorila tudi V. L. v svojem zaninuvem in uvaževanja vrednem predavanju po radiu. Poleg nešteto aktualnih nasvetov gospodinjam o ureditvi domačije opozarja zlasti na estetsko stran ureditve naših domov, ki naj se varujejo tuje navlake in kiča; »Še drugih posebnosti išče tujec pri nas, in sicer naših domačih narodnih izdelkov. Naša narodna obrt ima iz pradavnih časov mnogo virov za izdelovanje lepih, pristno naših izdelkov. Tuja industrija je s svojimi cenenimi proizvodi preplavila trg in zamorila našo stvariteljsko silo. Vendar se pa tudi naša propaganda za narodno umetnost giblje in kaže prve uspehe, zavedajoč se, da tujec, ki pride v deželo, hoče imeti značilna narodna dela v spomin, ne pa modni kič, ki je mednaroden«.

Posebno uvaževanja vredno je predavateljičino opozarjanje na gospodarsko stran tujskega prometa pri nas, ko pravi: »S tujskim prometom nastajajo novi poklici gospodinjskega in gospodarskega značaja. Ako mi teh poklicev ne bomo zasedli s svojim naraščajem, jih bodo zasedli tujci. Saj že lahko opažamo, da s pritokom tujih gostov prihajajo tudi iznajdljivi tujci, ki hitro najdejo zaposlitev in zaslužek... Ob začetku šolskega leta smo. Kam z dekleti, je vprašanje, ki dnevno vznemirja starše in dekleta. Vsi poklici so prenapolnjeni, edino tu čaka naša dekleta kos kruha. Dekle, ki je dovršilo trgovsko šolo, naj izpopolni svoje znanje še z gospodinjsko izobrazbo in se izuri v tujih jezikih, pa ima najlepše nade, da se povzpne do samostojne voditeljice hotela, penziona, sanatorija. Prav tako pa primanjkuje izurjenih kuharic, ki bi bile zmožne voditi večje kuhinje in obrate; sobaric z uglajenim vedenjem in znanjem vsaj enega tujega jezika in tako naprej«.

V to smer naj bi delovale predvsem šole, posebno gospodinjske. Zlasti lepo nalogo v tem pogledu ima ženska gostilničarska šola v Ljubljani, ki ima v svojem programu usmeritev vsega dela v to panogo naših prisdobitnih možnosti. Kjer pa ni mogoče odpreti primerne šole, naj se pa vrše vsaj večmesečni tečaji, da se dekleta za silo seznanijo z najpotrebnejšim, da lahko tudi kmečke družine primerno postrežejo tujcem. Sploh bi pa morala v krajih, kjer je razvit tujski promet ali pa, kjer je kraj primeren zanj, stopiti tud. osnovna šola v službo povzdige ljudskega blagostanja s pomočjo tega zaslužka. Že osnovnošolske deklice naj bi se zlasti pri pouku gospodinjstva, higiene in ročnih del seznanile z vsem, kar je potrebno za higijensko in tudi estetsko povzdigo njihovega doma, zlasti pa z vsemi podrobnostmi, ki jih mora hiša nuditi gostu od perila na postelji do kozarca s cveticami na mizi. V posameznih primerih bi bilo treba kar poedince v vasi opozoriti na možnosti v njihovem domu. Gotovo pa ne bi smelo ostati pri tej individualni pomoči, temveč naj bi šola skrbela, da se v vsakem takem kraju ustanovi društvo za tujski promet, kjer bi zlasti naše učiteljstvo lahko vršilo zelo važno delo za dvig našega blagostanja — saj naših planin, lepot, ki nam jih je dala narava, ne bo mogel nihče demontirati.

FILATELIJA

Kako ravnamo z znamkami

Dandanašnji zbiralec bo komaj še zapadel v barbarizem, ki so ga počenjali prvi zbiralci. V začetku namreč nihče ni prav gledal, kako je bila znamka ohranjena. Takrat so znamke pogosto trgali s pisem tako, da je ostal na pismu del zobcev ali pa ves vogal. Potem so jih z vsemi mogočimi lepili lepili v zvezke. Papirja, ki je bil pod znamko, niso niti odstranili. Če se je zbiralec potem odločil, da bo svoje znamke preselil v večjo knjigo, je kar lepo izrezal znamke s papirjem vred iz prejšnjega »albuma« in se tudi dosti ni zmenil, če se mu je kakšna znamka pretrgala. Treba je podedovati kakšno staro zbirko, pa bomo videli, da so znamke v njej samo še razvaline stare lepote in da so zaradi nepoznavanja pravilnega ravnanja z njimi izgubile vso vrednost.

Odrasli zbiralci so se zdaj že navadili, kako je treba ravnati z znamko, da ohrani svojo vrednost, vendar pa je mnogo mladih začetnikov, ki tega še ne vedo.

Ker je vrednost znamke odvisna od njene ohranitve, se bomo izčrpno pogovorili o tem, kako je treba na znamke paziti.

Pri zbiranju znamk je potrebna zlasti spretnost. Začetnik je navadno nima, toda počasi preide človeku v meso in kri. Razen tega potrebuje zbiralec še nekaj pripomočkov.

Prvo in najpotrebnejše pomožno sredstvo je kovinska pinceta. Naj ravna zbiralec s svojimi znamkami še tako oprezno, — če jih bo preveč pogosto prijemal z golimi prsti, se bodo počasi le pokvarile. Na njih se bo poznal kakšen madež in izgubile bodo svojo vrednost. Zato naj se vsakdo navadi takoj, ko začne zbirati, da ne bo znamke prijel drugače kakor s pinceto. Izprva bo sicer neroden in mu bo šlo delo počasi od rok, toda kmalu se bo toliko navadil, da niti vedel ne bo, da je kdaj prijemal znamke z golimi prsti. Mnogi zbiralci nosijo pinceto kar zmerom s seboj v usnjenem toku ali pa imajo zanjo poseben žep.

Prvi pogoj za lepo zunanjost znamke je to, da je čista, to se pravi, da nima na hrbtni strani nobenih ostankov papirja. Papir, ki ostane od pisma, odstranimo z vodno kopeljo. Pri nekaterih znamkah, zlasti pri novejših znamkah angleških kolonij, lahko odstranimo ta papir brez kopeli, ker so gladke, da papir sam odpade. Pri drugih, zlasti pri starih znamkah na debelem, hrapavem papirju za bakrotisk, pa to navadno ni mogoče, ne da bi hkratu odtrgali kakšen vogal ali rob, ali pa napravili v znamki okence. Da ne bomo po nepotrebnem kvarili znamk, se navadimo že od začetka, da bomo znamke vselej izrezali in potem s pomočjo vode odstranili papir.

Vodna kopel

Razen nekaterih izjem, ki jih bomo še pozneje omenili, so znamke pri pravilnem ravnanju neobčutljive za vodo. Sicer pa je »kopanje« znamk zaradi tega dobro, da odstranimo iz njih vso umazanijo in kali bolezni.

Za vodno kopel uporabljamo kakšno plitvo posodo. Najbolj primerne so štirioglate posode iz lakirane papirnate mase, kakršne uporabljajo navadno fotografi za razvijanje. V to posodo nalijemo mlačne vode, potem pa položimo vanjo nekaj znamk in jih potopimo. Zlasti v začetku ne smemo kopati preveč znamk hkratu, da ne izgubimo pregleda, in da lahko priskočimo na pomoč, če je slučajno med njimi kakšna znamka, ki je občutljiva za vodo. Znamke naj ostanejo tako dolgo pod vodo, dokler se papir z lepilom sam od sebe ne odloči, ali pa, dokler ne moremo papirja odriniti, če vzamemo znamko s papirjem vred med palec in kazalec ter narahlo povlečemo znamko stran. Ker se voda zaradi lepila in umazanega papirja, pa tudi zaradi žigov hitro umaže, je priporočljivo, da očiščene znamke še enkrat izplaknemo v posodi s čisto, mrzlo vodo.

Med tem pa pripravimo nekaj listov čistega, gobastega papirja. Na te liste položimo znamke tako, da je slika spodaj. Čez nje položimo nov papir, potem pa znamke obtežimo. Kdor ima posebno stiskalnico za sušenje znamk, bo seveda uporabil to. Da ugotovimo, ali ni na kakšni znamki lepilo, ki bi se znova sprijelo, je dobro, da še enkrat pogledamo med znamkami, ali se ni katera prijela na zgornjem papirju, preden jih začnemo stiskati. Take znamke moramo potem še enkrat bolje oprati. Nikoli ne smemo sušiti znamk na solncu ali pa na peči, ker se potem zvijejo in rade zlomijo.

Oprezen zbiralec položi v posodo samo toliko znamk, kolikor jih lahko da drugo poleg druge. To je potrebno zlasti pri redkih znamkah. Položi jih tako, da je stran s sliko zgoraj, tako da ostane ta plat skoraj suha. Seveda traja takšno čiščenje znamk dalje časa, zato pa je manj nevarno, da bi se kakšna znamka pokvarila. Ne smemo pa prati tistih znamk, o katerih vemo, da imajo za vodo občutljive barve.

Lepilo se navadno v vodi rado odloči. Izjeme pa so skoraj vse znamke Japonske in Sardinije ter nekatere starejše avstrijske znamke. Te imajo tako močno, navadno še na debelo nanešeno lepilo (ribje lepilo), da ga ne moremo odstraniti niti tedaj, če znamke namakamo več dni.

Pogosto so že filatelisti svetovali, da bi take znamke izpirali v vreli vodi, toda to je nevarno, ker utegne trpeti barva. V takem primeru se obnese naslednji način čiščenja, ki pa traja zelo dolgo:

Znamke namakamo osem do deset ur v vodi, ki jo pogosto izmenjamo. Lepilo in papir potem oprezno odstržemo z nepreostrim nožem. Potem položimo znamke spet v čisto vodo in ponavljamo strganje tako dolgo, dokler znamka ni naposled brez gumija.

Ko smo znamke posušili, jih najprej vse preglejmo. Pri tej priložnosti lahko ogladimo znamke, ki so se morda malo ukrivile. Damo jih med dva pivnika in potegnemo nekajkrat čez nje s topim koščenim ravnilom. Če je kakšna znamka zelo ukrivljena, je najbolje, da jo še enkrat vržemo v vodo in iznova posušimo.

Doslej opisani načini čiščenja znamk so uporabni skoraj pri vseh znamkah, razen pri tistih, ki so tiskane z občutljivimi barvami in pri znamkah na kredastem papirju. Časih ne smemo teh načinov uporabljati tudi pri znamkah, ki so izdelane v slepem tisku z vzboklinami (Prägedruck). Pri teh znamkah se zaradi predolgotrajnega namakanja in stiskanja vzbokline rade zravnajo in izginejo.

Nikakor pa ne smemo prati v vodi n. pr. pruskih znamk po deset in trideset grošev, ki so tiskane na prozoren, oljnat papir od zadaj. Pri teh znamkah bi izginila z izpiranjem slika znamke, ko bi odstranili papir. Ti dve znamki moramo nalepiti v album s papirjem vred.

Kako pa ravnamo z znamkami, ki imajo občutljive barve?

Teh znamk je v zadnjem času zelo mnogo, ker so barve skoraj pri vseh vrstah modernega tiska zelo občutljive. Zlasti anilinske barve so nevarne. S temi barvami so tiskane tudi naše najnovejše znamke. Med starimi znamkami je treba zlasti paziti pri kašmirskih, pri japonski znamki iz l. 1888. za 1 jen, pri braziljskih prvih potovnih znamkah, kjer je že dotik z vlažnim prstom dovolj, da se barva zabriše, pri rumunski znamki iz l. 1908 za 15 banijev, pri španski znamki za 12 cuartov iz l. 1870. in še pri nekaterih drugih. Še sledi

Maribor preko nedelje

Maribor, 6. septembra

Pogreb blage Črešnarjeve mame

Kljub nalivu se je zbrala danes popoldne na mestnem pokopališču ogromna množica ljudi, da spremi pokojno gospo Angelo Črešnarjevo, hotelierjevo ženo iz Maribora, na njeni poslednji poti. Velika udeležba je pričala o priljubljenosti, ki si jo je pridobila plemenita pokojnica v vseh slojih mariborskega prebivalstva. Pevci Jadrana so najprej odpeli žalostinko, nato pa se je razvil k grobu velik sprevod. Po obredu so pevci v poslednje slovo zapeli »Človek glej« in usule so se prve grude na prezgodnji grob. Blagi pokojnici, vzorni gospodinji bodi ohranjen trajen spomin!

Blagoslovitev nove šole v Gradišču

Danes je pohitelo mnogo Mariborčanov k slavnostni blagoslovitvi in otvoritvi nove šole v obmejnem Gradišču, komaj 10 minut od avstrijske meje. K slavju so prispeli tudi iz drugih krajev naše banovine. Novo šolo je zgradila družba sv. Cirila in Metoda ob 50letnici obstoja in s tem postavila najlepši spomenik svojemu plodnemu petdesetletnemu delovanju v prid naroda.

Štirje roparji so jo napadli

Ko se je v noči na danes napotila 36letna tkalka Marica Flegojeva, stanujoča v Studencih, proti Mariboru, jo je na Ruški cesti napadel neki neznanec ter ji iztrgal ročno torbico, v kateri je imela 21 dinarjev. V naslednjem trenutku so priskočili še trije neznanci in jo premikastili. Flegojeva je dobila s tako zvanim boksarjem poškodbe po glavi, razen tega pa vbod v levico. Flegojeva je obležala in so jo morali poklicani mariborski reševalci prepeljati v splošno bolnico. Za skrivnostnimi napadalci in roparji poizveduje policija.

Številne žrtve napadov in nesreč

Stanje treh poškodovancev je kritično

Ljubljana, 6. septembra.

V noči na danes se je okoli 2. ure vračal domov 21letni mehanik Mihelič Stanislav, uslužben pri Jakopiču v Šiški. Pred staro šišensko cerkvijo pa so ga nenadno in brez povoda napadli neznani moški in ga z noži oklali po desni strani prsi in po desnici. Poškodbe so hude, vendar niso nevarne.

Huje jo je izkupil 32letni posestnikov brat Stružnik Vinko iz Tupalič v preddvorski občini. Šel je s prijateljem v gostilno in ko se je vračal, so ga napadli sovražni mu fantje. Dobil je nevarne poškodbe z nožem po prsih na levi in desni strani in po vratu. Njegovo stanje je kritično.

12letni rudarjev sinko Zelenšek Zmago iz Lok pri Trbovljah je sinoči na večer pred kraljevim rojstnim dnevom gledal, kako so spuščali rakete. Pa se je ena izmed raket prehitro vžgala in je plamen oplazil dečka po desnem očesu.

Ko se je sinoči vračal 57letni gostilničar in posestnik Borštnik Josip domov v Videm, občina Krka pri Litiji, da je po nesrečnem naključju povozil s kolesom neki Jančar Franc iz Gmajne. Borštnik je dobil zelo nevarne poškodbe in se je takoj onezavestil; ima nalomljen vrat in hkratu hud pretres možganov. V ljubljanski bolnišnici, kamor so ga pripeljali, je ležal nocoj še zmerom v nezavesti.

Dninarica Ivana Kalanova, stara 31 let, doma iz Tlake v občini Šmarju, je kuhala krmo za svinje. Pa je dobila božjasten napad in je padla tako nesrečno, da se je opekla po vsej levi strani života.

Pod konje je padel 2letni posestnikov sinko Stele Ivan iz Podgore pri Starem trgu in dobil hude poškodbe po glavi in nogah.

Danes popoldne se je peljal s kolesom proti domu v Loke pri Trbovljah gostilničar Kršič Nikolaj. Nasproti mu je privozil tovorni avto pivovarne Uniona iz Šiške in Kršič se je tako nesrečno zaletel vanj, da je z vso močjo zadel z glavo v levo stran blatnika. Zaradi silnega udarca mu je počila lobanja, a tudi sicer ima nevarne poškodbe po glavi. Kršiča kakor tudi vse omenjene poškodovance so prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

Iz akvaristove torbe

O zobokrapih in hrustančnicah

Vobče znan in cenjen je v naših krogih rod zobokrapov (Cyprinodontidae), ki je zastopan z drstečimi se in živorodnimi ribami. Čez 200 vrst jih je, žive pa pretežno v toplih vodah Azije, Afrike in Amerike, svoje ime pa imajo po zobeh, ki jim tiče v čeljustih in na nebu. V skupini drstečih se zobokrapov je pa vendar ena vrsta, ki živi v okolici Barcelone, a to je španski zobokrap (Fundulus hispanicus Val.). Riba je podolgovata, ob straneh stisnjena, gobček poševen, oči precej velike. Rada stoji med rastlinjem tik gladine kakor večina drstečih se zobokrapov, n. pr. panhaksi, haplohilusi, rivolusi, ki so sicer tudi zanimivi zaradi svojih skokov na iz vode strleče skalovje. Španski zobokrap je 3 do 4 cm dolg, zelenorjav, trden, kakor večina njegovih sev. amer. sorodnikov, ki so navajeni na presno, mešano in slano vodo, na led in na toploto. Zanimivo bi bilo utrditi, če ni morda vendar importiranec iz prejšnjih časov, kakor so na primer gambuzije v Neretvi, peškavci na Hrvatskem in v Vojvodini.

Ker so v tem času morske obale zasedene po obilnem številu počitka in zdravja potrebnih letoviščarjev, si oglejmo morske živali, ki se jih gosti na morju prav po nepotrebnem boje, namreč hrustančnice. Zelo majhno je število, v to skupino spadajočih rib, ki so človeku nevarne in le redko priplavajo v Jadransko morje. Sicer se pa drže navadno tik pod gladino ter jim moli visoka hrbtna plavut iz vode. Značilno je, da so velikani med morskimi psi, često do 20 m dolgi, nedolžne ribe, ki se preživljajo z manjšimi in najmanjšimi živalmi.

V skupino hrustančnic spadajo tudi skati s ploščatim, na široko raztegnjenim trupom in daljšim repom, ki frfotajo v globinah kakor ptiči po zraku. Zatem sledé morski zmaji, od katerih je najbolj znana morska podgana (Chimaera monstroza L.), ki ne zraste čez meter in ki nosi dolg, s konico jenjajoč rep. Gobec je stožčast, glava in oči velike, prva hrbtna plavut zelo visoka, prsni plavuti pa veliki. Valjasti trup je rumenorjavo-bel, marmoriran, oči bele, punčica pa zelena. Vsi zmaji žive v globinah.

Ob koncu 19. stoletja so izvlekli iz morskih globin tičjeglavo hrustančnico (Hariota raleighana) z velikima, peroti podobnima prsnima plavutima, s tičjo dolgokljunasto glavo in koničasto se zožujočim trupom. Živi 1 km in še globlje v temi, zraste pa na 60 do 70 cm.

Vse te ribe imajo hrustančasto ogrodje, živele so pa že za časa starega zemeljskega veka in po ostankih sodeč so bili pradedi hrustančnic pravcati velikani. Hrustančasto ogrodje in hrbtenična struna sta znamenji starega pokolenja, znamenje prvotnih rib. Zatem je drugim vrstam ogrodje delno poapnelo, pri večini današnjih rib je pa ogrodje koščeno. Ta razvoj opazimo po okameninah sodeč že v paleozoiku, razvoj prvotnih rib pa sega gotovo že v predkambrijsko dobo.

Tramvajska stavka v Ljubljani končana

Ljubljana, 6. sepatembra

Na veliko veselje Ljubljančanov, a najbrž še na večjo radost Splošne maloželezniške družbe in njenih delavcev se je davi na vseh tramvajskih progah po mestu obnovil promet. Delavci, ki so zahtevali priznanje zakonite doklade za nadurno delo, so samo včeraj stavkali ves dan, v teku noči pa je uprava družbe predložila njihovim zastopnikom rešitev, ki sprejema vse delavske zahteve. Po spoznavnosti obeh sprtih strank je na ta način prišlo do sporazuma in še ponoči je bil podpisan zapisnik, ki tvori nekakšen dostavek k pred dvema mesecema uveljavljeni pragmatiki.

Kupuj domače blago!

Sem in tja po velesejmu

Dogajajo se čudeži. Slovenski gospodarstveniki, trezni številkarji, imajo več fantazije kakor naši literati. Vsa ta leta, odkar pesti našega kmeta pošast krize, ni prišlo še nobenemu »izvoljenemu« pismarju na um, da bi napisal — recimo — roman, kjer bi pokazal našo zemljo z »lesene« plati. Pa da ne bo zamere ali očitkov nevednosti — v »Sidi Silanovi« se nekaj bere o Silanovini in to skoraj spada v kategorijo lesa. Drugače pa nič. Naši veliki romanopisci, ki neprestano obdelujejo problem kavarniške mize (z dioziničnega in apoliničnega vidika), niso v letih krize slovenskega kmeta dali niti enega očitnega dokaza, kako je naš človek povezan z zemljo, kateri je les eden glavnih činiteljev življenja in civilizacije. Garanje drvarjev, ki podirajo drevesa, spravljanje debel po rižah k vodi, hreščeče žage, vozništvo, splavarstvo, lesna industrija — vse to je ostalo resnično nekje za gorami. Noben skladatelj ni napisal še »lesene« simfonije — morda niti ne kvarteta za godala, ki spada nazadnje le v rubriko za les. Edino kiparji, ki ne delajo izključno v »plemenitem« materialu cararskega marmorja ali brona, so se poslužili tudi lesa za svoje like, pa še ti menda zaradi njegove cenenosti. Tako se je zgodilo, da se je na tleh ležeče slovensko gospodarstvo z eno samo obupno gesto zavihtelo nad tisto visoko umetnost, ki govori neprestano o sebi, a ne ve ničesar povedati o življenju.

Prijatelj, stopi na ljubljanski velesejem! Ne reci mu »uveli sejem«, kakor slišiš psovati ljubljanske zabavljače, niti ne godrnjaj, da so ga otvorili brez njegovega zvestega znanilca in oprode — dežja. Rajši hvali nevem koga, da nam je naklonil tako lepo, stanovitno vreme. In pojdi, pojdi na razstavišče! Oveselil se boš. Kajti našel boš v paviljonih, kjer se je šopirilo že to in ono odtod in odondot, dušo našega ljudstva, vir gmote blaginje našega kmeta. Našel boš les. Kakšno vlogo ima les v duši slovenskega ljudstva? Razprava o tem še ni napisana, čeprav bi je brez lesa menda niti ne mogli napisati. A kaj bi razprava! Življenje samo piše zgodovino in to življenje pravi, da je Slovenija domovina gozdov. Na Gorenjskem, Dolenjskem, Notranjskem in Štajerskem, na Koroškem — povsod rase gozd. Še kameniti Kras je nekoč pokrivalo drevje, pa je prišel tujec, pripoveduje legenda, Benečan, in je posekal drevesa, odpeljal hlode, oropal zemljo njenega krasa, da si je sredi lagun postavil temelje za doževo sijajino.

Les je torej brez pretiravanja eden temeljnih činiteljev našega življenja. Kako krčevito se kmet drži svojega »boršta«, kadar mu trda prede! Še kadar na vrata potrka smrt, dedec ne misli najprej na »gospoda«, temveč zdihuje: »Moj boršt, moj bršt!« Gozd ga je privezal nase, drži ga in ga noče izpustiti, kmet pa se ne more odtrgati od njega. Zakaj gozd daje človeku najprej zibel, potem poročno posteljo in na koncu še rakev. Pa tudi drugače ga spremlja na poti skozi življenje. Otroku pripovedujejo bajke o roparjih, ki se skrivajo v gozdu. Kadar gruntar dorase, zadene sekiro na ramo in se napoti v gozd, šteje, meri in računa, koliko mu bo vrglo drevje. Da, vrglo! To, lahko rečemo, spada že v preteklost. Kajti danes gozd ne vrže več izkupička — kvečjemu meče svojega lastnika ob tla. Ni izvoza. Kar ga je ostalo, so ga ubile lanske sankcije, zdaj pa sedi kmet na jasi in guli palec. Kupčije ni več. Gozd propada.

Zato je dobro, da so se gospodje od ljubljanskega velesejma izmislili razstavo o našem lesu. Tam najdeš vse, kar je z lesom v zvezi. Vidiš, kakšno bogastvo leži v lesu, od smole do sladkorja, ki ga je na naših obubožanih kmetijah že davno zamenjal škodljivi saharin. Vidiš tudi, kako preživlja šegavi Ribničan težke čase ob svoji originalnosti. Da, Ribničan! V oddelku za suho robo sem srečal učenega profesorja in geografa z brado. Pogumno je slekel jopič in zavihal rokave ter pomagal rojaku delati obode za rešeta. Če bi vsi tako pomagali, bi krizo prav gotovo vsaj oplašili.

Ne bom govoril o vseh podrobnostih, ker jih je preveč. Vendar moram omeniti, da so razstavljeni tudi sodi, in sicer sodi razne velikosti. Najbolj se postavi tisti za deset tisoč litrov blizu vhoda na desni. Krasen eksemplar! A eno zamerim gospodom od velesejma: da ga niso napolnili z vinom! To bi vlekla razstava za naš les — in naše vino! Vsa Ljubljana bi se drenjala okrog lesenega trebušnika. Navrtati bi morali veliki sod na neštetih mestih in poriniti v luknje nešteto pip — tudi to bi pospeševalo našo lesno industrijo! Na koncu bi sodar še enkrat zaslužil, ker bi moral napraviti novo dno. Prodali bi torej nekoliko več lesa! In policaji — ti bi šele imeli dela pri sodu! Venomer bi morali s pendreki odganjati žejne občane z odprtimi usti. Gneča bi trajala do zadnje kapljice in še deli — celo vodo, s katero bi sod pomili, bi prodali okajenim vinskim bratcem za pristnega pogana. Tako pa nas je uprava velesejma prikrajšala za velik užitek. Obiskovalec odhaja z otožnim očesom naprej. Njegova najsrčnejša želja se ni izpolnila.

Nu, če se ne zabavaš pri vinu, pa lahko storiš to ob vodi. Ribogojstvo iz Dragomlja je poskrbelo tam zadaj za velikim sodom za ribolov brez knjižice in takse. Plačaš kovača, dobiš trnek — pa hajd, poskusi srečo! Morda ti bo mila. Morda tudi ne. Kajti v bazenu švigajo velike in majhne postrvi, če ujameš majhno, izgubiš, veliko pa si lahko z veseljem privoščiš: najprej v vodi, potem na olju in končno na vinu...

In Bog ne zadeni, da bi pozabil, ko sem že pri živalih, omeniti novi zoo. Dobil je nov prostor. Za zabaviščem leži. Ogradili so ga v slogu sedanje razstave z našim lesom. Da, tudi zoo je naš, kakor je naš les. Zakaj vse živali, ki jih tam vidiš, živijo v našem gozdu: medved, volk, lisica itd, itd. Tudi to si oglej, jesenski sejmar!

Zvečer je na velesejmu nekako tiho. Ni tobogana ne vrtiljaka. Menda niso utegnili prispeti o pravem času ter so odložili svoj prihod za spomladno prireditev. Ob tivolskem vhodu krožijo samo avtomobili, vmes pa svira radio. Varieté ni kakor spomladi na prostem, temveč pod streho. Pobirajo zanj tudi vstopnino. Prašička na ražnju dobiš skoro posod. In tudi muzike ne manjka. Lahko se ustaviš pri veselih Dolenjcih, kjer udarja v tamburice damska kapela ali pa pri Volgi, kjer je vse skrivnostno zastrto, da te zamiče tajnostni Orient. Oglaša se tudi harmonika s saksofonom. Vse kliče in vabi, in če imaš kaj odveč pod palcem, si lahko daš napraviti horoskop pri moderni Nostradamki pod kostanji ali pa stopiš k čarodeju, ki bere bodočnost iz roke za ponjavami. Če si pa jedec, ti priporočam ražnjiče in ćevapčiće; slednjih dobiš 10 za 3 Din in seveda vse to lahko zaliješ z izborno kapljico po starem domačem običaju.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Franc Jezeršek. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani